

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 ft,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, január 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az első obstrukciós nap.
- Arad nagy kölcsöne.
- A püspök és a házvezetőnő sajtópöre.
- Megsértett miniszter.
- Hajórajunk megerősítése.
- A legszesélyesebb művésznő.
- A bcyok.
- Cziffrákodó nyomoruság.
- Amtrózy Béla báró halála.
- Színházi pletyka.

A népszaporodás és a pótadó.

Arad, január 18.

Összeadási műveletekből, egymásra rakott számoszlopok lezárásából kialakul Magyarország városainak képe. A népszámlálás eredményéből sorra ismeretessé válik az egyes városok lélekszáma, nemkülönben az utolsó tíz év alatt bekövetkezett szaporodása.

A szaporodás arányszáma érdekes jelenségre mutat. Magától értetődő, természetes valami, de az adatok világitásában jellemzőbben fest. S ha a számokból, statisztikából tanulni lehet: hát ez a statisztika mintha egyetemi katedráról szólna mindazoknak, akik a városok gazdálkodásában, háztartásuk irányításában részt vesznek.

A lakosság emelkedése — az eddig ismert adatok szerint — nagyobb százalékot mutat: Debrecenben, Szegeden, Temesvárott. A szaporodás percentje pedig kicsi, meglepően és ki-

ábrándítóan kicsi Aradon és Nagyváradon.

Debrecenben husz százalék körül van a községi pótadó, Temesvárott ötven, Szegeden ötvenkettő. Aradon a pótadó százaléka hetvenkilenc, Nagyváradon pedig szintén fölül van a hetvenen.

Két arányszám: a lakosság szaporodásának percentje és a községi pótadó százaléka fordított viszonyban van egymással. A lakosság szaporodása ott a nagyobb mérvű, ahol kisebb a pótadó — és megfordítva.

Ez a jelenség nem véletlen. A születési arányszámok egy országban sem változnak olyan hullámosan, hogy a szomszédos városok olyan nagy eltérést mutatnának egymás mellett e tekintetben. Deák Ferenc, amikor Schmerling azt követelte, hogy a hadsereg létszámának emelése céljából egy esztendőben kétszer sorozzanak, azt felelte:

— Nem lehet, Excellenz. A magyar anyák csak egyszer szülnék egy esztendőben.

Nos, a magyar anyák Debrecenben egy esztendőben szintén csak egyszer szaporítják a város lakosságát. A szaporodást tehát nem annyira a születések irányítják, mint a kedvező megélhetésnek és keresetnek alkalma. Ennek pedig nagy tényezője a városi adó, a melyet a polgárok nagy része kétszeresen érez: egyszer a maga közteherviselésében, egyszer pedig azoknak a cikkeknek drágaságában, a

melyekkel ezt a nagyobb adót áthárítani igyekeznek.

Ez a megállapítás nem akar egyszerű, a többi mellé sorakozó sopánkodás lenni a pótadó leszállítása érdekében. Hiszen egy-két év alatt, talán egy évtized alatt se menne ez. De meg kell állapítani egy nevezetes tévedést. Eddig az volt a hit, hogy a városok nagyságának emelésére, s a lakosság szaporítására (a mi egy és más szempontot kivéve, majdnem egyet jelent) legjobb eszköz, ha minél nagyobb befektetéssel, minél több modern egészségügyi és kulturális intézményt teremtenek. S a befektetés úgy látszik, a népesség szaporodásában nem térült meg. Temesvárott és Debrecenben nem volt vízvezeték és csatornázás, két, a városok egész lakosságának egészségügyét szolgáló közintézmény, — s Temesvár és Debrecen mégis jobban szaporodott, mint Arad és Nagyvárad, a hol ez a két alkotás már régebb idő óta van meg. Az emberek tehát nem azt választják, a hol több jóval és nagyobb kényelemmel élhetnek, hanem oda vonzódnak, a hol némi kényelemről való lemondással, kevesebb higiénával és kisebb kultúrával, de kevesebb költséggel élhetnek.

Amit eddig tettünk, nincs okunk megbánni, s utólag kár azon elmékedni, hogy nagyon siettünk vele. A népszámlálásnak tapasztalatai arra oktatják Aradot, hogy még a legszükségesebb intézmények megalkotását, a legjogosabb igények kielégítését halassza addig, amíg a községi adóter-

Öreg irnokok.

Irta: Vértessy Gyula.

Kerecsendy Mihály irnok ur, rendes szokása szerint, megint nyolc óra után érkezett a hivatalba és az irodaigazgató ur, a vörös orru, nagy hasu Vretyil János ur, megnézve faliórának is beillő nagy zsebóráját, rendes szokása szerint megint megleckéztette Mihály urat:

— Tisztelt irnok urat van szerencsém ismételtlen figyelmeztetni, hogy a magyar állam (meghajolt e két szó kiejtése után a jól nevelt irodapuhány) nem azért fizeti az ő hivatalos közegait, mondhatnám alárendelt személyeit, hogy azok a hivatalos órákat elesavargják. Most nyolc óra múlt, holott a hivatalos óra nyolckor kezdődik. Még egyszer s utóljára figyelmeztetem önt, hogy pont nyolckor. Ha legközelebb ismét mulaszt, hivatalos hatalmam teljes súlyával és hivatalos állásomból folyó ellenőrzési kötelességem teljes tudatában fogok eljárni ön ellen.

Hanem a fenyegetések beváltatlanok maradnak. Vretyil ur csak fenyeget napról-napra, mindig kijelentve, hogy még egyszer s utóljára, de másnap megint csak ennyiben marad.

Hát nem maradna ez ennyiben, ha csak rajta állana; ő már rég elcsapta volna ezt a lusta, büszke, utálatos vén embert, de hát a

vén ember háta mögött nagy protektor volt; az államtitkár ur hozta be, akinek valami rokona is, hát elcsapni nem lehet, csak szekirozni. Ezen egy jogával azután él is Vretyil ur.

— Nem szégyenli magát Kerecsendy ur, hogy vén léteire ilyen rossz példát mutat az ifju hivatalnokoknak, holott koránál fogva önnök kellene jó példát mutatni és minden nap elsőnek lenni bent.

— Igazgató ur, ha én kissé elkésem, annak komoly oka van, de ha ezek a fiatal urak késnek, ez azért van csak, mert átlumpolták az éjszakát. Akinek családja van, azzal szemben elnézőnek kell lenni.

— Persze, megint a Piroska kisasszonyt kísérté a varrodába?

— Igenis, megint és mindig. Ezért késsem el.

— Ha akarom, hiszem, ha akarom, nem hiszem. Mindig a lányával huzakodik elé. Mondhatom, hogy nem valami férfias mentegőzés. S talán nem is igaz?

Az öreg ember arcát előntötte a vér hulláma, belepirult a szégyenbe, meg a haragba és ajaka remegett az izgatottságtól, egyenesen kihuzott, sűrű fehér bajusza alatt:

— Nem szoktam hazudni! S amit én mondok, azt el kell hinni az urnak! Megbüntethet a későnjövetelemért, ha ugyan van jussa hozzá,

de azt nem türom, hogy a becsületemben gázoljon!

— Nono! Hát ki gázol a maga becsületében! Csak nem kell mindjárt felfortyanni.

— Soha életemben nem hazudtam. Tönkrementem, koldus lettem, de becsületesen lettem az. Nem károsítottam soha senkit és nem hazudtam soha senkinek.

Reszketett az öreg hang s tiszta tekintetű, nagy kék szemek fátyolosak lettek:

— Nem hazudtam soha ...

— Jó jó, hát elhiszem! Nem kell mindjárt érzékenykedni, Tudja, hogy ideges vagyok — azzal bevonult az igazgató ur a maga külön odujába.

Az öreg irnok, csendesen leült az íróasztala mellé. Az átelleni asztalnál már ott dolgozott Csuzy Gáspár, a másik öreg.

— De szemtelen ez a cseh kutya! — sugta oda Csuzy Kerecsendynek, előbb óvatosan meggyőződve róla, hogy Vretyil ur ajtaja be van e csukva.

— Biz az szemtelen, de hát mindenki szemtelen, aki parancsolhat másoknak.

— Az igazi ur bizony soha sem szemtelen.

— Csakhogy az igazi uraknak már, majd mindnek mások parancsolnak. Hagyd el, Gazsi, szóra se érdemes az „igazgató ur”!

— Még, hogy te hazudnál? Egy Kere-

heken nem csökkenthet, s hogy minden lehető módon igyekezzék a pótdót mérsékelni. Mert egy nagyváros nem lehet zártkörű társaság, a melynek az a célja, hogy kevesen, de elegánsul éljünk, — hanem arra kell törekedni, hogy magához tudja vonzani a tömegeket, s hogy a létet igyekezzék minél olcsóbbá tenni. E nélkül a sokat emlegetett „bekapcsolandó részek” is kézzel-lábbal fognak tiltakozni a drága megtiszteltetés ellen, hogy aradi lakosoknak nevezhessék magukat.

Az első obstrukciós nap.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, január 18.

Ma váratlanul vihar esapott le a parlamenti ülésteremre, amelyben napokon át az unalom nehéz hangulata terpeszkedett. A politika leveli békái, a vihar jósok azt hangoztatták, hogy a zivatarok most már napirenden lesznek. A mai vihar egy ellenzéki képviselőnek, Mady-Kovács Jánosnak ama kérelme fölött keletkezett, hogy engedje meg neki a Ház beszédének elhalasztását. Az elnök szavazásra tette föl a kérést, amelyet a munkapárt leszávozott.

— Ez hallatlan eljárás, — kiáltozták a Justh-párton, sőt voltak olyanok is, akik a parlament márvány palotáját direkt az istállóval tévesztették össze s olyan kiáltásokat hangoztattak, amilyent a Hortobágyon hallat a zsiros száju főjuhász. A Justh-párt zárt ülést kért, hogy az időt jól elhuzhassa.

A folyosón általában úgy tárgyalták a mai nap politikai kis játékeit, mint amelyek nagyobb botrányoknak az előzményei.

A viharos ülésről ezt a részletes tudósítást közöljük:

(A bankvita.)

Kabos Ferenc alelnök 10 óra után nyitotta meg az ülést.

Napirendelőtti jelentések után áttértek a bankjavaslatra.

Valentsák Ferenc utal arra, hogy a pénzügyminiszter is elismerte az országnak az

önálló bank felállításához való jogát. Nem hiszi, hogy Lukács akkor, amikor a kormányalakításról a Justh-párttal tárgyalt, úgy beszélt volna az önálló bankról, mint nemzeti veszedelemről. Gazdaságilag csak az önálló bank felállítása mellett fejlődhetik az ország. Azt vitatja, hogy az önálló bank sokkal inkább kielégíti a mezőgazdasági hitelt, mint a közös bank. Hosszasán cáfolja azokat az aggodalmakat, melyeket az önálló bank ellen felhoztak. A javaslatot nem fogadja el, ellenben csatlakozik Földes és Kossuth határozati javaslataihoz.

Lovász Márton: Sajnálatainak ad kifejezést, hogy a függetlenségi-párt köréből is hangzott el beszéd a közös bank mellett. Okolicsányi László mondott olyet, akit eddig jó függetlenséginek tartott...

Okolicsányi László: Ez után is az maradok!

Lovász Márton: Képletesen foglalkozik Okolicsányi aggodalmaival s csodálkozik, hogy éppen a magyar banktól kíván olyan garanciákat, amelyekkel egyetlen jegybank sem rendelkezik. Inkább mondja meg, hogy neki nem kell az önálló bank, mert így tegnapi beszéde nem más, mint politikai kötekedés. Attér ezután a készfizetések felvételére, mert az a bank legbiztosabb alapja. Okolicsányi az arany kiszivárgástól fél, de ez szerinte humbug.

Okolicsányi László: Hát a passzív fizetési mérleg?

Lovász Márton: A valuta kérdésével foglalkozik ezután és kimutatja, hogy csak az aranyvaluta nyújt biztos alapot a fejlődésre. De nem az arany a főszűk, mert megeshetik az, ami az ó-korban a zsidókkal, akik aranyból borjút öntöttek és azt imádták.

Hock János: Most is azt teszik. (Derűtlenség.)

Lovász Márton: Most hatalmas arany áramlat van mindenütt, hát nem valószínű-e, hogy az aranybőség éppen bennünket fog elkerülni. Okolicsányi nagyon meg van elégedve a közös bankkal. Ezzel szemben utal arra, hogy a bank 1907-ben felemelte a kamatlábát 6%-ra, pedig arra semmi oka sem volt, hiszen akkor fizette a legnagyobb osztalékot.

Elnök: szóló kérésére szünetet rendel el.

Szünet után

Lovász Márton folytatja beszédét. Hosszasan bírálja a bank mérlegét és azon nézetének ad kifejezést, hogy a bank mérlege nem reális.

Határozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy a kormány terjesszen be kimutatást a közös bank által leszámitolt osztrák és magyar váltókról és arról, hogy mennyi esett ezekből az ipar, a kereskedelem és a mezőgazdaság javára.

Utána Somsich Tihamér gróf hivatkozik Martinovich György híres mondására: „Qui

habet socium, habet dominum.” Ebben a viszonyban vagyunk mi is Ausztriával. Formászerint barátságban, valóságban azonban az osztrákok az urak. Ausztria most is a beolvasztás politikáját követi, ennek pedig egyik eszköze a közös bank. Hosszasan fejtegeti az V. szakaszban foglalt házszabály és alkotmányellenes rendelkezéseket. A javaslatot nem fogadja el.

(Amiből baj lett.)

Ezután Mady-Kovács János az idő előrehaladtára való tekintettel beszédének holnapra való halasztását kérte. Ekkor háromnegyed kettő volt. A munkapárt részéről Mady-Kovács kérése zajos ellentmondással találkozott. Miután a többséget felállással nem lehet megállapítani, elnök elrendeli a szavazatok megszámlálását. A nagy lármára a munkapártnak a folyosón tartózkodó tagjai betódultak a terembe, de az ellenzék hevesen tiltakozik az ellen, hogy az újonnan érkezettek szavazatai is számitsanak. Óriási zaj támad. Balról többen zsebkendőket lobogtatnak, a jobb oldalon Dániel Gábor öklével fenyegeti az ellenzéki képviselőket.

Pál Alfréd odakiált a zsebkendőjét lobogtató Sámegi Vilmosnak:

— Olyan piszkos a zsebkendője mint maga! (Óriási láрма, felkiáltás balról: Rendre rendre!)

A baloldali padosorok közt ez alatt Justh János fel-alá jár és egy ivet köröztet. Rövid idő múlva az ivvel felrohan Berzeviczy elnökhöz és átadja neki.

Berzeviczy elnök kihirdeti előbb a szavazás eredményét. E szerint 40 képviselő Mady-Kovács beszédének elhalasztása mellett, 87 képviselő a halasztás ellen szavazott. Ezután bejelenti, hogy husznál több képviselő zárt ülést kért. Elrendeli a karzatok kiüresítését és a zárt ülést.

(A zárt ülés.)

Ezután kezdetét veszi a zárt ülés.

Justh János szólal fel először. Méltánytalanul és házszabályellenesnek nyilvánítja azt az eljárást, a mely nem engedi meg a szónoknak beszéde elhalasztását. Ne csodálkozzanak azon, ha ilyen erőszakosságok után az ellenzék elkeseredett lesz.

Holló Lajos azt hangoztatja, hogy a több-

osendy Mihály? Hogy csak ki is mer ilyet szalajtani azon a széles gambájú, cseh száján! Nyomorult köszörős, mert az apja slejfer volt, kerekos köszörűvel jött be hozzánk, még, hogy nem hisz neked! Egy cseh slejfer egy magyar nemesnek: Kerecsendyszógi, Kerecsendes, Kerecsendy Mihálynak!

— Az irodaigazgató ur nem hisz az irnoknak! Ne tüzelj öreg, szolgál vagyunk hát türünk kell. A kutyát is megrughatja az, aki kenyeret ad neki.

— De ez a kutya nem ad nekünk kenyeret. Nekünk az állam ad.

— De ő az állam kutyája, aki vigyáz rá, hogy meg ne lopják a hivatalos órát. Szolgák vagyunk. Gáspár, hát türünk. A kerék lefordult velünk, lennt vagyunk. Örülünk, ha egy harapás kenyerünk akad, meg egy fűthető vacsunk. Ha lármázunk, azt is elvehetik tőlünk és kimehetünk koldulni az utcasarokra. Mi lesz akkor?

Csuzy Gáspár ur leüti fejét a másolandó akták közé és elhallgat. Nehéz kérdést dobott oda neki a pajtása, bajos arra felelni.

— Ugy-e hallgatsz Gázi? Nem is lehet ennél tovább menni. Itt meg kell állni, mint mikor az uton kőbe üti az ember a bütykös lábát. Meg kell hunyázkodnunk a falat kenyérért, mert ha kihull a számból, száz éhes száj is kap utána. Kevés a kenyér, sok az éhes száj. Te még csak el lehetnél azután is. Magad vagy. Még ha koldulnod kellene is, magad koldulnál. De mi lenne az én kis Piros-

kámból, ha kitennének innen, ha a mindennapi legszükségesebbet se tudnám neki megszerezni, ha fázni, éhezni, nyomorogni kellene neki? Mert az nem kin ám, ha magunk nyomorgunk, azaz, hogy ahhoz képest nem is kin, ha az nyomorog, akit szeretünk. De te Gáspár persze ezt nem tudod. Te sose szerettél igazán senkit. Ami pénz volt, pedig volt elég, elköltötted léha asszonyokra, színésznőkre, kártyára, versenyekre, családra nem is gondoltál, engem meg a szegény feleségem tett tönkre, az áldott jó lélek, akit végtelen szerettem, aki engem is nagyon szeretett, boldoggá is tett, ha közben tönkre is tett, mert nem tudott a pénzzel bánni, mert úgy akart élni, mint egy királyné.

Tönkretetted, de nem sajnálom, mert boldog is voltam, de te sose voltál igazán boldog. Neked sose volt otthonod. Nekem mindig volt. Szegény asszonyom halála után egy kicsit nyomorogtunk kis Piroskámmal, de most már megint rendbe jöttünk. S nekem meg kell ezt az otthonomat tartani. Ezért nyelni kell. Még azt is le kell nyelni, ha az embernek azt vágják a szemébe, hogy hazudik. De te azt Gázikám, nem érted, hogy mi az az otthon?

Csakugyan, Csuzy Gáspár ur ezt nem érti. Agglegény volt világlétében s a vagyonát csakugyan kártyára, cigányra, lotyókra, meg a hasára költötte el. Hanem azért, ha nem sajnálná kenyeres pajtását, hát szeretné neki mégis odamondani, hogy ő se sajnálja a

multját, mert legalább jól élt és legalább ő maga verte el a vagyont, arra, amire neki tetszett, a maga gusztusára, ő maga verte el és nem a felesége, mint Kerecsendy kollegának, aki ráadásul szegényt még fel is szarvazta. De hát nem szól. Kerecsendy pedig az elhallgatását elsomorodásra magyarázza:

— Bizony öreg pajtás, a te életed nagyon rideg lehet.

— Az.

— De már későn lenne rajta segíteni.

— Nem is akarok. Már én csak úgy magamra halok.

— Pedig milyen szép még a vén ember élete is, ha van valakije. Pláne olyan valakije, mint az én Piroskám. Milyea áldott jószág, édes, szép jó leányka. A lelke olyan tiszta, nemes, mint az anyjéé...

— Az baj lesz, ha olyan lesz — gondolja Gáspár ur.

— A külseje is hasonlít hozzá. Oh milyen büszke vagyok rá: Koldusok vagyunk öregem mind a ketten, de te vagy mégis a nagyobb koldus.

Csuzy Gáspár ur abbahagyja a munkát: leteszi a tollat és néz maga elé hallgatagon. Azután dörmögve megszólal:

— Tulajdonképen igazad van! Nincs is értelme, hogy minek nyomorgok ebben a vacok-hivatalban. Rég elpusztíthatam volna magam. Csakhogy gyáva az ember. Amig jól esik egy pohár borocska, egy szivarka, meg egy-egy

ség eljárása az ellenzékét a parlamenti haro-
élesebb fegyvereire kényszeríti

Berzeviczy elnök kijelenti, hogy nem tör-
tént semmiféle sérelem, mert hiszen a többség
teljesen tetszése szerint élhet azzal a joggal,
amelyet számára a házszabályok biztosítanak.

Justh Gyula kifogásolja még a többség ma-
gatartását, s evvel a zárt ülés véget ért.

(A nyílt ülés.)

Tíz perc szünet után elnök ismét meg-
nyitja az ülést. Ekkor két óra már elmúlt volt,
s Mádi-Kovács kijelenti, hogy nem kíván a
szólás jogával élni. A Ház ezután áttér az in-
terpellációkra.

(A magyartalan opera.)

Fráter Lóránd az operaházi állapotokat pa-
naszolja fel. Nem ellensége ugyan az idegen
zenei kulturának, de az mégis lehetetlen, hogy
a magyar királyi Operában német nyelvű elő-
adásokat tartsanak, pedig arról értesült, hogy
ezt is tervbe vették.

Zichy János kultuszminister nyomban vá-
laszolt az interpellációra. Az operaház művészi
vezetése most semmivel sem rosszabb, mint ez-
előtt volt. Arról pedig, hogy az intézet nem-
zeti jellegén akármi módon csorbát ejtsenek,
szó sem lehet. Ennek az ő ellentétében meg-
lesz mindig az akadály. Ami kisebb akadályok
vannak, azok szinte elkerülhetetlenek az
ily nagy intézménynél, de rajta lesz, hogy
azok is megszűnjenek.

Fráter Loránd tudomásul veszi a választ.

Ezután Huszár Károly interpellált a krassó-
szörénymegyei népszámlálás dolgában, amelyre
a miniszterelnök nyomban válaszolt. Ezzel az
ülés véget ért.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A szegénytanulók egyesületének elnök-
nöje, Hauser ezredesné a következő sorok köz-
lésére kérte föl lapunkat: Az énekkarba jelent-
kezett s jelentkezni akaró hölgyeket felkérem,
hogy pénteken délután 5 órakor okvetlenül szí-
veskedjenek megjelenni a polgári leányisko-
lában.

tányér esusza, ha vendéglői is, ha néha is, hát
addig szeret az ember élni.

— Hát még, hogy szeretnél, ha lenne va-
laki! Egy édes kis leányod, akit a varrodába
kísérhetnél!

— És aki — gondolja magában Csuzy
kolléga — ha az anyjára üt, legközelebb a
szeretője lesz az első kamasznak, aki az ut-
jába kerül. Hanem azért mégis csak van va-
lakije és volt valakije; az élete mégis szebb
volt és szebb is, mint az enyém; pláne mert
nem is tudta soha, hogy megcsalják és most
se fogja megtudni.

Mindig azt hittem, hogy te éltél bolon-
dul, pedig hát mégis én éltem — mondja az-
után hangosan, meggyőződéssel. Mert mégis
csak kell valaki, aki befogja az ember szemét.

— Mért mondd, hogy „befogja”?

— Ugy akartam mondani, aki lefogja az
ember szemét.

— Különbön jól mondtad, Gáspár. Aki
befogja. Olyan is kell, aki befogja, hogy ál-
modjunk egy kicsit. Mert az élet nagyon csu-
nya lenne, ha mindig ébren lennénk. Közben
is kell aludni, álmodni: a nagy, a végleges
alvás előtt. Ezért az álomért érdemes itt kör-
mölölni és nyelni gorombaságokat. De neked
igazán nem érdemes.

— Nem érdemes — fejezi be a beszél-
gést Gáspár ur — hanem azért körmöl tovább
a ma esteli három deci sillerre és a füstölt ol-
dalásra gondolván, amit a Tabánban, a „Három
nyolcas”-nál be fog kebelezni.

Ambrózy Béla báró halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 18.

Gyásza van Magyarország előkelő világá-
nak, s egyházi, meg gazdasági életének. Ugy az
ország, mint Temesvármegye politikai gazda-
sági és társadalmi életének egyik legkiválóbb
oszlopa dőlt ki az élők sorából. Meghalt Am-
brózy Béla báró, a vármegye törvényhatósági
bizottságának legrégebb tagja, a vármegyei köz-
élet egyik legtiszteltetelmesebb vezéralakja, me-
zőgazdasági ügyeink egyik intező ereje, a ha-
zai méhtenyésztés megalapítója és haláláig
leglelkesebb munkása, a Délmagyarországi Ke-
reskedelmi és Gazdasági Banknak igazgatósági
elnöke, a Magyar Vörös Kereszt Egylet fődé-
legátusa és a Bánáti ág. evang. egyházmegye
főfelügyelője.

Ambrózy Béla báró 1838-ban Temesváron
született, mint Ambrózy György br. országgyü-
lési követ és később Temes vármegye alispán-
jának fia. A fiatal báró gyermekkorában igen
szigorú nevelésben részesült és mint az akkori
időben egyedül lehetséges pályára, a katonai
pályára lépett s már 1855-ben 17 éves korában
a 2-ik dzsidas ezrednél hadnagy lett. Rövid idő
mulva az Olaszországban állomásozó első hu-
szárezredhez lett áthelyezve, ahol az 1859-iki
hadjáratot már mint főhadnagy küzdötte végig.
Olaszországi állomásozása alkalmával ismerke-
dett meg a méhekkal és már akkor érlelődött
meg benne, hogy a mint a fényes kardbojtot
leteszi, akkor odahaza azok tenyésztésével fog
foglalkozni.

Az 1859-iki olasz hadjárat alatt, a harc-
teren való bátor magaviseleteért, még ugyanazon
év végén soron kívül századássá léptették elő,
de 1865-ben a fényes huszártiszti kardot a pol-
gári ruhával cserélte fel, hogy atyja után örö-
költ birtokát átvehesse.

Katonai szolgálata után gazdasági ismere-
teinek bővítése céljából felkereste a magyar-
óvári és hohenheimi gazdasági akadémiákat.
Tapasztalatainak bővítése céljából azután 1867-
ben beutazta Európát, s amidőn hosszabb uta-
zásából hazatért, első intézkedése volt ötszáz
méhesaládot vásárolni, mely családok a jelen-
legi európai híru méhesének alapvetői voltak.
Később 1874-ben 90 taggal megalakította a
Temesvármegyei Gazdasági Egyesületet, mely-
nek elnöke egészen 1902-ig volt.

Grand Miklós barátjával 1875-ben meg-
alakította a Délmagyarországi Méhészegyesüle-
tet. 1878-ban kezdeményezésére megalakult az
Országos Méhészeti Egyesület.

Ambrózy Béla báró negyven éve állott a
bánáti evangélikus egyházkerület élén és Kra-
már Béla kir. tanácsos, főesperessel karöltve
sokat fáradozott az egyházkerület felvirágozta-
tásán, annak újjászervezésén. Nagy munkával
és anyagi áldozattal sikerült is ezt a célt meg-
valósítani. Ambrózy Béla báró hű fia volt egy-
házának. Számos jótékony alapítvány neki kö-
szöni eredetét.

Ambrózy Béla bárót hosszú és tevékeny
életpályáján ismételtén érte nagy és megérde-
melt kitüntetés. A király a Ferenc József rend
középkeresztjével, a Lipót-renddel, a harmad-
osztályu vaskoronarenddel tüntette ki. Azonki-
vül tulajdonosa volt számos külföldi érdem-
rendnek és kitüntetésnek.

Ambrózy Béla báró csak nemrég lett be-
teg. A folyó hó 7-iki vöröskereszt egyleti bá-
lon panaszkodott, hogy megfázott és nem jól
érzi magát. A szívós természetű, edzett, katoná-
viselt öreg ur azonban nem tartotta komolynak
a bajt. Másnap még kocsin tért haza, mire né-
hány napra rá kénytelen volt ágybafeküdni.

Övéinek gondos ápolása dacára, a tegnap
beállott krízisnek nem tudott már szervezete el-
ellentállani. Az estét még elég jól töltötte és
kérté is övéit, hogy térjenek nyugalomra, mert
jobban érzi magát. A katasztrófa azután hirte-
len, ma hajnali 2 órakor beállott. A halottat
huszárszázadosi egyenruhájába öltöztették és
hatalmas, antikstilű érekeporsóban helyezték el.
A temetésre nagy előkészületek folynak.

Ambrózy Béla báró földi maradványait
pénteken délelőtt fél 11 órakor helyezik örök
nyugalomra Temesgyarmathán, a felső temető-
ben lévő családi sírboltba, ahol a boldogult
szülői is örök álmukat aluszszák. A temetési
szertartást Kramár Béla kir. tanácsos, főesper-
es végzi nagy papi segédlettel.

A püspök és a házvezető sajtópöre.

— Elitelt rágalmazó. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 18.

A felsőmagyarországi pánszláv mozgalmak
legerősebb ellenségeiket a szepesi és beszterce-
bányai püspökökben, Párty Sándorban és Radnai
Farkasban látják, kik igyekeznek utját állani a
hazafiatlan működésüknek. A pánszlávok ezért,
ahol csak lehet, a két egyházfőt kisebbiteni
igyekeznek a tót lakosság előtt. Elöl jár ebben
a munkában a Hodsa Milán volt képviselő lapja,
a „Szlovenszki Tyzdenik” című tót ujság.

A lapnak minden száma tele van támadá-
sokkal. Kirohanásait sokáig elnézték, de mikor
1909. október 15-én megjelent számában a lap
minden határon tulment, Radnai Farkas, a
besztercebányai püspök, rágalmazás címén saj-
tópört indított.

Az inkriminált cikk ugyanis azzal a vád-
dal állt elő, hogy rezidenciájában — *családi
életet él s ott laknak a gyermekei is.* A
„Szlovenszky Tyzdenik” aztán a cikket tartal-
mazó példányát szétküldte a plébániákra, min-
denüvé a falvakba.

Radnai Farkas püspök Nagy Emil dr. ügy-
védre bízta ennek a rágalmazásnak a megtorlá-
sát s így kerültek a vádlottak padjára Dvo-
rák József és ifj. Gál János, a tót lap munka-
társai.

A feljelentés következtében megindult viz-
gálat alkalmával megengedettett a legszelebb
bizonyítás. Eleinte bujkálni próbált a szerző,
de később kirukkolt vele, hogy a két gyermek,
kik a püspöki rezidencián láthatók voltak:
egy Margit, meg egy Bandi nevű. És hogy ez
igaz, több tanura hivatkozott. De a vizsgálat
kiderítette, hogy az a Margit, senki egyéb,
mint a püspök sógorának, Ilk Mihály nemzeti
kaszinói titkárnak leánya; a Bandi pedig Ho-
lies Béla pécsi táblai bíró, a püspök egyik régi
barátjának erdész-fia. Odakerültek pedig azért,
mert a püspök örül, ha a garamberzencei
parkban a városi rokonok gyermekei pár hétig
üdülnének.

Följelentést tett a püspökön kívül unoka-
nővére, Szánthó Jozefa is, Szánthó Alajos volt
gyulai járásbíró leánya, ki a püspök háztartá-
sát vezeti, Volt ugyanis rágalmazó célzás
Szánthó Jozefa ellen is az inkriminált cikke-
ben. Azt állította, hogy Szánthó Jozefa anyja,
a püspök pedig atyja a két gyereknek. A fel-
jelentésében eladta ez a panaszosnő, hogy ő
ma 59 éves és a püspök sokkal később kérte a
háztartás vezetésére, mint Holies Bandi és Ilk
Margit születtek.

A sajtópört Makutz bíró elnöklésével ma
tárgyalta a budapesti esküdtszék.

A bíróság úgy határozott, hogy a püspökre

vonatkozó ügyet esküdszék elé utalja. A házvezetőnő sérelmére elkövetett rágalmozásban bűnösnek mondta ki Gál Jánost, s ezért két heti fogházra ítélte.

A legszesélyesebb művész nő

— Intimitások Jászai Mariról. —

*

Jászai Mari asszony ma nyilatkozott a lapokban, hogy amit ő Ujházi Ede művészetéről mondott, azt nem a nyilvánosságnak szánta, hanem csak privátvéleménye volt. Jászai asszony mostani szereplésével bebizonyította, hogy egyike a legszesélyesebb művésznőknek. A nagy tragika tulzott szeszélyeskedéseiről jellemző ez a két eset.

Bihari Ákos mesélte róla az elsőt:

— Kezdő színész koromban egyszer Nagyváradra jött vendégszeropelni Jászai. Valami ódon, Victor Hugó-féle drámát, a Tudor Máriát vette elő a társulat vendégjátékra. Megindultak a próbák. Jászai Mari nagyon elégtelen volt. Mindjárt az első próbán kijelentette, hogy a partnere nem tetszett neki és vele nem is játsza le a darabot. Ott álltam én is a színpad egyik sarkában, amikor egyszer csak arra kerül a dühös tragika és rámförmed:

— Hát maga mit játszik a darabban?

— Éa... kérem én semmit. Én még csak kezdő ember vagyok — feleltem.

Jászai megnézett és azt mondta:

— El tudná maga játszani azt a szerepet?

— Hogyno kérem, ha ideadnák...

— Hát maga fogja játszani, — mondotta Jászai Mari és azzal nyomban odament a rendezőhöz és kijelentette, hogy határozott kívánsága, hogy én legyek a partnere. Rendben volt a dolog, betanultam a szerepet. Előadás előtt Jászai egy pár utasítást adott, a többi között, hogy szőke parókat vegyek a szerepemhez. Lement az első felvonás, amelyet majdnem egészen az én monológom töltött be. Elégülten fogadtam a tapsokat s ragyogó arccal siettem Jászaihoz, hogy megkérdezzem, hogy volt velem megelégedve. Mint egy furia, szinte őrjöngve rontott rám és úgy megrázott, mint Krisztus a vargát.

— *Gazember! Nyomorult! Poltron!* kiabálta és alig tudtak kivenni a kezei közül.

— Mi baj művész nő? kérdezték tőle.

— *Miféle paróka volt ezen a gazemberen?*

— Milyen paróka? Hát szőke, mint ahogy a művész nő meghagyta, szőke paróka.

Mire ő még mindig magán kívül, így kiáltott fel:

— Szőke, igen, azt mondtam, de nem vörös és ez a zsvány tönkretette a szerepét a vörös parókéval!

Tóth Elek a következő históriát mesélte, mint szintén érdekes Jászai-dokumentumot.

— Cegléden voltam Baghy Gyula társulatával. Rosszul ment és hogy egy kis jövedelem legyen, lehívtuk Jászait vendégszeropelésre. A hazafias publikum kedvéért a Rákóczi Ferenc fogsága című történelmi drámát választottuk ki a vendégjátékra. Én játszottam Rákóczi Ferencet, Baghy Gyula Bercsényi generálist osztotta magára. Baghy pedig egy hosszú, soány figura volt, akin lötyögött a súlyos diszmagyar, Bercsényinek meg egyenesen komikusan hatott. Jászai dühöngött, alig lehetett rávenni, hogy a meghirdetett előadást lejátssa. Az első felvonásban nekem alig volt néhány szavam, Jászai Baghyval fejezi be a jelenést, amire legördül a függöny s következik a közönség ovációja. Baghy nagy készségesen odanyújtja a kezét Jászainak, hogy kivezesse a közönség elé. Jászai azonban egy erélyes mozdulattal úgy mellbelökte a sovány Bercsényit, hogy

az kitántorgott a színpadról s azzal a kulisszák mögül engem előrántva, velem ment a színpad elé a tapsot megköszönni.

A következő felvonás kissé dőcögve ment. Magam is rosszul csináltam a dolgomat. A közönség azonban nem vette ezt észre s a felvonás végén erősen kiabálta Jászai mellett az én nevetem is. Menni akarok, Jászaival együtt megköszönni az elismerést, de most rám került a sor a kikapásban. Jászai egy félelmes tekintetével elparancsolt maga mellől és egyedül ment ki a közönség elé... Hát ilyez asszony az a Jászai Mari...

Arad nagy kölcsöne. (Konverzió, vagy városi kötvénykibocsátás?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad január 18.

A törvényhatóság pénzügyi bizottsága legutóbb tartott ülésén Goldschmidt Sándor bizottsági tag indítványára felszólította a tanácsot, hogy foglalkozzék a város kölcsöneinek konverziójával. A tanács megbizta Kikényi János főszámvevőt, hogy állítsa össze a törvényhatóság tartozásait, készítsen részletes kimutatást az állandó és függő jellegű kölcsönökről, de egyúttal jelölje meg azt a valószínű összeget is, mely a közel jövőben válik szükségessé, hogy egy esetleges konverzió alkalmából a városi nagy kölcsönben felvehető legyen.

A főszámvevő előterjesztése elkészült; azt ma mutatta be Vannay Gyula tanácsosnak.

Az előterjesztés két részből áll. Az első rész az általános jelentés, melynek a lényege az, hogy körülbelül tizenkét millió korona adóssága van a városnak, de ebben befoglaltatik, az a négy millió korona is, melyet a bécsi *Bodenkredit Anstalt* adott kölcsön ötven évi törlesztésre 5-02 százalék mellett. Ezt az összeget a konverzió alkalmával ki kell kapcsolni, mert kedvezőbb feltételek mellett nem nyújt hitelt ma a városnak senki.

A jelentés továbbá felsorolja, hogy az Óvartér rendezésére 680 ezer, az Újtelep csatornázására 250 ezer, külvárosok csatornázására 440 ezer, a városháza kiépítésére 80 ezer, kulturpalotára 450 ezer, az autobusz üzem fejlesztésére 280 ezer, léghűtőre 270 ezer korona szükséges. Ez a tervezet természetesen nem végleges, mert a közgyűlés feladata lesz, hogy megállapítsa, mit tart sürgősen elkészítendőnek és mit nem. A tanács is csak általános tájékoztatóul tekintette.

Az előterjesztés második részében részletesen felvannak sorolva a tartozások, azoknak felvételi ideje, a már törlesztett összegek nagysága és a többi tudnivaló. Ezt a tanács kinyomatja és nyilvánosságra hozza, megküldi pénzügyintézeteknek, bankároknak és mindazoknak akik a konverzió iránt érdeklődnek.

A mi értesülésünk szerint azonban a pénzügyi bizottság tagjai, de maga Vannay Gyula tanácsnok is, egész más módon akarják a város pénzügyi helyzetét javítani. Már a mai tanács ülésén is felvetette, természetesen egész általánosságban, Vannay tanácsnok azt az eszmét, hogy a város próbálkozzék meg önálló városi kötvények kibocsátásával. A tanács tagjai tetszéssel fogadták az ideát.

A pénzügyi bizottság legközelebbi ülésén már behatóbb és alapos vita készül erről a nagyjelentőségű kérdésről.

Munkatársunk előtt a következőképp nyilatkozott Vannay Gyula tanácsnok erről a kérdésről:

— Az a példátlanul fényes eredmény, melyet az állami járadék kötvények előleges jegyzéseinek a kormány elért és amely azt bizo-

nyítja, hogy az országnak korlátlan hitel áll rendelkezésére, oly kedvező helyzetbe juttat bennünket is, amelyet okvetlenül fel kell használnunk. Lukács pénzügyminiszter, akinek diadalát jelenti a 14 milliárdos tuljegyzés, addig azt az álláspontot foglalta el a városi kötvényekkel szemben, hogy nem tartja helyén valónak azok kontratálását, mert első sorban az államnak van szüksége a pénzpiacra. Az az ellenvetés most tárgytalanná vált, mert az állam szükségletét akár hatvanszorosan tudná fedezni. Azt hiszem, hogy ha a közgyűlés a törvényhozástól kérni fogja a kötvény kibocsátás jogát, a pénzügyminiszter ez elé akadályt gördíteni nem fog. Én a magam részéről már a pénzügyi bizottság legközelebbi ülésén felvetem a kérdést és csak annak felfogását ismerve valószínű, hogy ez irányban pozitív lépéseket fogunk tenni.

Kikértük Lócs Rezső gazdasági tanácsnok véleményét is, a ki a következő érdekes választ adta:

— A kötvénykibocsátásra a pénzpiac helyzetét és az időpontot alkalmasnak tartom. Más kérdés azonban, hogy elhelyezheti-e a város a papírjait? Első sorban a helyi piacra kell gondolni, mert legtermészetesebb, hogy a város polgárai támogassák a várost. Abból kell kiindulni, hogy a város polgárai a szukcessive kibocsátásra kerülő kötvényeket jegyezni és legalább is bizonyos ideig megtartani fogják. De van-e garancia arra, hogy a jelentékeny részben egészen immobilizált, jelentékeny részben rövid, vagy hosszú lejáratu kölcsönökben elhelyezett tőkés értékek mobilizálhatók legyenek oly módon és időn belül, hogy az sem az egyes intézetek érdekeit érzékenyen érinteni, avagy az intézetek közgazdasági funkciójának teljesíthetőségét megbénítani, sem pedig a helyi és környékbeli lakosságnak, földbirtokosok, iparosok, kereskedőknek anyagi érdekeit veszélyeztetni nem fogja. Számíthatunk-e a helyi intézetek hathatós közreműködésére? Egygyel számolhatunk. A magyar közönségnek a járadékokkal és egyéb fiksz kamatozású címletekkel szemben tanúsított hihetetlen közönyével.

A kötvény kibocsátás véleményem szerint csak úgy járhat eredménnyel, ha valamennyi város összeáll egy központi szervezetbe és egy pénzügyintézetre bizzák a kötvények elhelyezését, amely aztán a tőzsdén az árfolyan politikát irányítaná és törekszik, hogy a kurzust kritikus időkben is fenntartsa.

A pénzügyi bizottság tagjait a jövő hét folyamán hívja össze a polgármester ülésre.

VÁROS ES MEGYE.

Az állításár. A városi tanács ma tartott ülésében foglalkozott a legutóbbi városi közgyűlésnek az állatvásár-tér ügyében hozott határozatával. Kiküldötte Sarlot Domokos főkapitányt, Virágh Lajos főmérnököt és Kellner György állami főállatorvost az óvár-téri heti piac berendezési terveinek elkészítésére. Megbizta Lócs Rezső gazdasági tanácsost, hogy az érdekelteket értesítse majd az átalakulási költségvetés elkészülte után arról, hogy ha az Óvár-téri vásárhoz ragaszkodnak, deponálják a városi pénztárban az átalakítási költségeket. A földmívelésügyi miniszterhez felirt a tanács, hogy a már többször ismertetett áthelyezési rendelet végrehajtását odázza el.

TÖRVENYKEZÉS

Akik döghussal kereskedtek.

Államtitár tudósítás.

Arad, január 18.

Kecskemétről jelentik: Két évvel ezelőtt Kecskeméten a husárosok üzleteiben rendkívül szigorú vizsgálatok folytak, mert egyes árusok lelkiismeretlen módon dolgozták fel a húst, sőt egyes hentesek még döghúst is feldolgoztak. A rendőrhatalóság, mikor tudatára jött ezeknek a dolgoknak, teljes szigorral végezte a husvizsgálatokat a husiparosoknál, naponként tartottak vizsgálatokat és naponként történtek följelentések visszaélésekről.

A *Kecskeméti Lapok* című újság ezeket minden esetben közölte, sőt keményhangu bírálatot is hozott a visszaélésekről. Egyik közleményében például *gyilkosoknak, gazembereknek* nevezte azokat az élelmiszerárusokat, akik a közönség ellen merényletet követnek el. Ezért a cikkeért majdnem az összes kecskeméti mézárások és hentesek sajtópert indítottak a *Kecskeméti Lapok* ellen rágalmaszért.

A cikkért a szerzőséget és felelősséget Henter Gyula hírlapíró vállalta el. A tegnapi megtartott főtárgyaláson vádlott kijelentette, hogy bocsánatot nem hajlandó senkitől sem kérni, mert ő a gyilkos és gazember kifejezéseket azokra értette, akik romlott élelmiszerekkel üzletszerűen és a közönség egészségének megrontására törtek.

A törvényszék büntető tanácsa a védelem bizonyítási kérelmének helyt adott és a kihallgatott hatósági személyek és állatorvosok vallomása után a törvényszék Henter Gyulát fölmentette a 24 rendbeli sajtó útján elkövetett rágalmaszadva alól. Az ítélet indokolása kimondja, hogy vádlott nem volt elítélhető, mert cikket közérdekből írta és annak erősebb kifejezéseire a husárosok rászolgáltak.

§ Királyi kegyelem a pangermán izgatónak. Temesvárról írják: *Orendi-Homenau* Viktort, a pangermán lap szerkesztőjét a temesvári esküdtbíró két év előtt, a magyarság elleni izgatás miatt, két hónapi államfogházra és négyszáz korona pénzbüntetésre ítélte. Orendi lefizette a pénzbüntetést és királyi kegyelemért folyamodott. A temesvári kir. ügyészséghez ma érkezett le a minisztérium értesítése, hogy a király január hó harmadikán kelt legfelsőbb elhatározásával *Orendinek elengedte királyi kegyelem útján a két havi fogházbüntetést.*

§ A Magyar Jogászegylet Aradon. A Magyar Jogászegylet legközelebbi teljes ülését Aradon fogja tartani április 30 án. Budapestről egész csomó jogászlelkőség érkezik e napon Aradra Nagy Ferenc elnök vezetésével. A teljes ülés előadója *Baumgarten* Nándor dr. koronaügyész helyettes lesz, aki „A bíró” címen fog értekezni.

§ Elítélt báró. Nyolc év előtt lett ismertté báró Walburg neve, azon a réven, hogy állítólag finon szálak fűzik az udvarhoz. Közben volt főpincér is, legutóbb pedig olajügyet foglalkozott. Fenyves Péter budapesti olajkereskedőnek gyűjtött megrendeléseket husz százalék provizióért. Fenyves Péter a múlt évben följelentette Walburg bárót csalásért, mert hamisított megrendelésekkel jutalékot szedett föl. Az ügyészség vád alá helyezte Walburg bárót, aki ma került a törvényszékre Makucz dr. bírósági tanácsa elé.

— Négy esetben állítottam ki hamis megrendeléseket — vallotta a báró — s összesen 84 korona proviziót kaptam. Ez különben szokás volt olyankor, amikor Fenyves uton volt,

s nekem pénzre volt szükségem. Olyankor a személyzettől nem kaphattam e öleget, tehát ebben a formában vettem föl pénzt. Fenyves azért jelentett föl, mert más céghez mentem.

A bíróság elítélte Wallburgot csalás vétsége miatt egy napi fogházra és husz korona pénzbírságra.

§ A vitás váltó. Molnár István szentleányfalvai gazda feljelentésére az aradi kir. ügyészség váltóhamisítás miatt vádat emelt V. K. volt szentleányfalvai jegyző ellen. A vádirat szerint a jegyző ráírta volna Molnár nevét egy 1100 koronás váltóra, amelyet aztán egy aradi takarékpénztárnál leszámítottatott. Miután a mai tárgyaláson az irásszakértők azt a véleményt terjesztették elő, hogy a váltón látható aláírás Molnártól származik, az ügyészség a vádat elejtette és a törvényszék a jegyző ellen a további eljárást megszüntette, amivel bebizonyult, hogy V. K.-t, akit mindenki korrekt embernek ismer, alaptalanul vádolták meg.

MEGSÉRTETT MINISZTER.

— Izgalom a Ház folyosóján. — A megtorlás. —

(Fővárosi tudósítók telefonjelentése.)

Budapest, január 18

A képviselőház mai ülésén — mint Budapestről jelentik — délután háromnegyed kettőkor váratlanul kitört az első obstrukciós vihar. Addig simán folyt a bankvita. *Somsich* Tihamér gróf kevéssel háromnegyed kettő előtt fejezte be beszédét, a soros szónok pedig a Justh-párti *Mády-Kovács* János engedelmet kért arra, hogy beszédét holnapra halasztassa, mivel a Ház kettőkor ugyanis átér az interpellációkra, ő pedig hosszabb beszédet szándékozik elmondani. Az elnök hajlandó lett volna megadni az engedélyt, de a jobboldal zajosan tiltakozott. Berzeviczy erre elrendelte a szavazást. A képviselők először felállással szavaztak, de a többséget így nem lehetett megállapítani. Óriási lármák és zajongás között *Justh* János a határozatképesség megállapítását kérte. Az elnök ezt a kívánságot visszautasította azzal, hogy negyven képviselő jelenléte elégséges ilyen határozat hozatalára. Az ellenzékiek ekkor azt sérelmezték, hogy az időközben betódult munkapártiak szavazatait is számbavegyék. Efelőtt aztán kitört a vihar.

Ivánka Imre dühösen kiáltozta:

— Disznóság! Ez disznó eljárás.

Batthyány Pál gróf: Mungó-erőszakoskodás.Mindkét oldalon fülsiketítő lármák támadt, amelyből csak *Justh* Gyula éles hangját lehetett kihallani:

— Gyalázat: Sohase kérünk többé eféle halasztást.

A jobboldal viharosan kiabált vissza. *Dániel* Gábor az öklével fenyegetőzött, mire *Sümei* Vilmos előkapta zsebkendőjét és *Dániel* felé lobogtatta, mire *Dániel* gunyosan rákiáltott:*Lovász* Márton piros arccal kiáltozott.

— Nem hagyjuk meg fogjuk ezt torolni.

Még a vihar zugott, amikor *Justh* János egy fehér papírlappal a kezében bejárta az ellenzéki képviselőket és aláíratta velük a zárt ülést kérő ívet. Egyszerre felharsant a Justh-pártban a kiáltás:

— Zárt ülést! Zárt ülést!

Alig hallatszott ki az elnök szava, aki jelentette, hogy a Ház többsége elvetette a *Mády-Kovács* János beszéde elhalasztására vonatkozó kérelmét.

Durva támadás.

Azután az elnök kiűrtette a karzatot. Eközben súlyos affér keletkezett *Hieronymi*

Károly kereskedelmi miniszter és *Zboray* Miklós között. *Zboray* odament *Hieronymi*hez és valami kerületbeli vásár ügyében felvilágosítást kért tőle. A miniszter tréfásan így válaszolt:

— Ezek után nektek nem adok felvilágosítást.

— De hiszen én a beszéd elhalasztása ellen szavaztam, mentegődött *Zboray*.— No akkor meghallgatlak, — mondta *Hieronymi* nevetve.

— De én ezek után nem reflektálok rá, — kiáltott indulatosan a néppárti képviselő, majd néhány lépést tett a baloldal felé és visszafordulva lángvörös arccal fűzte hozzá:

— Ez nem miniszter, ez paraszt!

A munkapárti képviselők, akik közül számosan tanúi voltak a jelenetnek, felháborodva kiáltoztak:

— Micsoda dolog ez, egy hetvenhat éves öreg emberrel.

— Ha öreg is, paraszt, — mondta *Zboray*, ezzel kiment a teremből.*Hieronymi* megsértése nagy izgalmat keltett a munkapárt soraiban. Szünet alatt a folyosón sűrű csoportokba verődve tárgyalták a dolgot.

— Nem kell a Házban szóba hozni, mert akkor pofokodás lesz belőle, — volt a vélekedés.

Aztán arról beszéltek, hogy *Hieronymi* sérelmét mindnyájan magukévá teszik s tekintettel a miniszter agg korára, számosan provokálni fogják *Zboray*t. *Hieronymi* maga is megjelent a folyosón és csodálkozva szólt az afferről. Elmondta, hogy ő tréfásan beszélt *Zboray*val s nem tudja felfogni, hogy min indult az fel annyira. Csillapítani igyekezett a képviselőket, de azok erősködtek, hogy nem hagyják annyiban a dolgot s sorshuzás útján fogják eldönteni, melyikük provokálja *Zboray*t.

Budapestről jelentik éjjel: A nemzeti munkapárt körhelyiségében ma már a kora esteli órákban a kör tagjai igen nagy számban jelentek meg és a legnagyobb izgatottsággal tárgyalták a képviselőház mai ülésén történt eseményeket, különösen azt a semmivel sem indokolt fellépést, amelyet *Zboray* Miklós *Hieronymi* *Károly* miniszterrel szemben megengedett magának. Általános volt a megbotránkozás az inzultuson, amely egy erőteljes, élete delén levő férfi részéről érte a 76 éves aggastyánt.

Mikor *Hieronymi* fél 7 óra tájban a kör helyiségében megjelent, hatalmas éljenzéssel fogadták. A párt tagjai élükön *Lukács* és *Hatay* miniszterekkel a miniszter felé siettek és a legnagyobb elítélés hangján adtak kifejezést a támadás feletti megütközésüknek.

Hieronymi ügyét buszonnegy munkapárti képviselő a magáévá tette és ezek megállapodtak arra az eljárásra nézve, amelyet követni fognak abban az esetben, ha a képviselőház nyílt ülésén történt sértés ugyancsak nyílt ülésen reparálatni nem fog. A munkapárt két tagja által az ülés folyamán megindított mozgalom, amely bizonyos feltételekhez kötötte *Zboray* bocsánat kérését általában elvetették és feltétlen bocsánatkérést követelnek.

A pártkörben különben is a helyzetet igen komolyan fogják fel, és azt hiszik, hogy tekintve a *Zboray* féle incidenstől, a mai ülés eseményei eltérbe tolják az ellenzék régóta várt szándékát és ismét megkezdik az obstrukciót. A munkapárt azonban ezt nem fogja tűrni és minden törvényes eszközzel meg fogja akadályozni, hogy a négy év előtti állapotok megismétlődjének. A pártkörben egyébiránt is igen harcias hang uralkodott ma este.

Jön az obstrukció!

Még egy érdekes epizód történt a mai ülésen. Miklós Gyula, a volt borsodi főispán az ülés dereka táján odalépett Justh Gyulához s ezt mondta neki:

— Kár, hogy eddig nem vettél részt a vitában, mikor fogsz felszólalni.

Justh a legkomolyabb arccal felelt:

— Majd március vége felé.

Miklós meglepetten nézett rá, de a Justh-párt vezére megismételte szavait:

— Lehet, hogy esetleg csak áprilisban kerül rám a sor. A jobboldali folyosón meglepetéssel vették tudomásul ezt a hirt, és arról beszéltek, hogy az ötödik szakasz elejtésével kellene megakadályozni az obstrukciót.

Élénken tárgyalták ott a folyosón Andrassy Gyula kijelentését is, aki egy bizalmas hivatkozott ezt a nyilatkozatot tette volna:

— Elvi ellensége vagyok ugyan az obstrukciónak, de ha csak ennek segítségével bírják az ötödik szakaszt megbuktatni, ettől se rettenek vissza. Ez az alkotmányért intézkedés nem kerülhet törvénykönyvünkbe.

A boyok.

A messzinger oly háziállat,
A mely mindenkinek használhat
Piros sapkája, kék a bőre,
Alkalmos minden teendőre,
Diszkréciója szinte érzik
És értelmes, mint egy vezércikk
S oly örömet okoz neki,
Ha az ember gyorsküdözgeti.

Visz levélbe zárt nő-kegyet
S beszerez színházi jegyet,
Megkeresi a nagyapámat,
Ha egy szeszélyes vágyam támad,
Elmén a mérvadó körökbe
S kerékpáron visszagörögve,
Haptákot áll és úgy fofo,
Hogy „Noldi most ment onnan el.”

Ha kell, vigyáz műhelyre, boltra,
Amig a gazda szomját oltja;
A hűtlen nőket éri tetten,
S veszít a Lloydban én helyettem.
A szakácsnóm, a rőt Eliza
Resszortját szinte boyra bizza.
A hadnagy se gyötör szakaszt
Egy messinger olvégzi azt.

Mit nem tesz a boyok hada!
A boy lesz szoptatós dada.
Sőt helyre ütni ő segít
A férjek mulasztásait,
Szóval: az ember ezután
Nem tesz egyebet: él csupán,
S ha ez is sok már — a jövőbe
Bojjal löveti magát főbe.

Rob.

Hajórajunk megerősítése.

— Terjeszkedés az Adria-tengeren? —
Konfliktus Olaszországgal. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 18.

Szokatlanul érdekes és kihatásában előre ki nem számítható konfliktusba keveredett az osztrák-magyar hadiflotta, illetőleg *Montecuccoli* gróf haditengerészeti parancsnok az olasz tenger-nagygyal. Ennek előzménye az, hogy a *Magyar Figyelő* legutóbbi számában *Montecuccoli* hosszasan nyilatkozott az osztrák-magyar hajóraj megerősítéséről és célzásokat tett arra, hogy a monarchia az Adria tengeren fog terjeszkedni:

A nyilatkozat főbb részei ezek:

— Súlyosan szenvedne Ausztria-Magyarország egy nagy háború nyomása alatt, ha a tengeri ereje útján nem tudna levegőhöz jutni. A hadiflotta nemesak biztosítani fogja az ország gazdasági érdekeit, hanem feltéve, hogy kellő erővel képvisel, módot fog nyújtani arra is, hogy a háború színhelyét áttegyük az ellenséges partokra. A politika céljait és a népek sorsát nem lehet előre látni. Lehetséges, hogy olyan idők köszöntenek ránk, amikor a népek életét közelről érintő és fontos viszályokat békés tárgyalások útján lehet rendezni; de mindenkor súlyosabban fog a latba esni olyan férfi szava, aki éles kardot visel az oldalán. Hogy a kardnak szárazon és vizen egyaránt súlyosnak kell lennie, arra megtanított minket a haditörténelem, a népek tanító mestere. Arra is tanít bennünket, hogy a partvidékeket csakis olyan flotta védheti meg, amely elég erős arra, hogy szembe szálljon az ellenséggel, a várak magukban nem elegendők.

Anélkül, hogy bővebb politikai fejtegetésekbe bocsátkoznám, nyugodtan állíthatom, hogy mi a közeli jövőben csak az Adrián és a Középtenger keleti részén fogunk befolyást keresni. Erre támaszkodva, könnyen szám szerint kimutathatjuk, hogy milyen erejűnek kell lenni a flottának — szóval flottaprogrammot adhatunk — ragaszkodván természetesen ahhoz a vezérgondolathoz, hogy a flottánk, mint hadierőnk kiegészítő része, stratégiai-operatív szempontból könnyíteni fog a hadsereg terhén és vele egyesülten fog az ellenség ellen föllépni. Ilyen, az említett feltételekkel számoló flottaprogrammot fel is állított már a tengerészeti vezetés, a program közléte azonban egyelőre még nem időszerű. Annyit azonban el lehet mondani, hogy a program célja oly flotta teremtése, amely helyt tud állni az összes számításba jöhető eshetőségekkel szemben. Nem szabad ahhoz a nagyon is támadható tételhez ragaszkodni, hogy a háborúban egyedül csak a számbeli túlsúly a döntő. A történelem számos oly esetről tud és Berndt figyelemre méltó munkája „Die Zahl im Kriege” fel is sorolja ezeket az eseteket, midőn a szám szerint gyengébb magához ragadta a győzelmet. Gondoljunk meg, hogy a háborúban a technikai harc eszközök fejlettségén és az emberanyag szakképzettségén és derekasságán kívül a véletlen és a szerencse — amelyek után a legnagyobb hadvezérek és flottaparancsnokok is epe-deztek — nagy szerepet játszottak és mindenkor nagy szerepet fognak játszani.

Ha a kiszámíthatatlan tényezők már a szárazföldi háborúban is döntő szerepet vihetnek, mennyivel nagyobb szerepet vihetnek a tengeren, ahol semmiféle terep-akadály nem nehezíti meg a hadi műveleteket és ahol a nagy mozgási szabadságnál fogva a gyors elhatáro-

zás rögtön tettevé válhatik! Természetes, hogy minél nagyobb a flotta, annál kedvezőbbek a kilátásai. Ebből azonban nem szabad arra következtetni, hogy a kis flotta — feltéve, hogy csupa első osztályú hajókból van összeállítva — nem számíthatna sikerre.

Nekünk ma kicsi, jelesnek nem, csak derekasnak elismert flottánk van. Jeles csak az a flotta, amely meg tud felelni minden váratkozásnak. Az alap meg van; de módot kell adni a flottának arra, hogy jelessé lehessen! A török bojkott megakadályozására nem volt elégséges a flottánk, nem tudta kellő módon megvédeni külkereskedelmünk érdekeit. A szárazföldi hadseregünk is juthatna oly helyzetbe, hogy túlerős ellenséggel kell mérkőznie. Ebből az okból azonban senki sem fog a hadsereg gyengítése és a létszám leszállítása mellett kardoskodni. Hiszen különben minden államnak, kivéve Angliának, le kellene mondania arról, hogy flottát és Németország kivételével minden államnak le kellene mondania arról, hogy hadsereget tartson fenn. A veszély elől, hogy a tengerészetre fordított áldozatok hiabavalókká válnak, csak úgy lehet kitérni, ha megerősítjük a tengerészetet annyira, hogy a siker kilátásával mehet harcba.

— A kis flotta mozgásán esetén a defenzívát a vetheti-e magát, kitérhet a döntés elől, anélkül, hogy ezzel feláldozná a tekintélyét. A nagyobb flottának hadivállalkozásokba kell bocsátkoznia, keresnie kell a döntést, hogy eleget tegyen normális kötelezettségeinek?

Montecuccoli gróf ezt válaszolta: A kis flotta a háború kezdetén kénytelen lesz a fő hadiközpontba visszavonulni. Hogy milyen benyomást fog ez tenni a lakosságra, első sorban a parti lakosságra, azt el lehet képzelni. Eddigél minden flotta, amely az abszolút defenzívára adta magát, gyászosan elpusztult, anélkül, hogy tulajdonképeni feladatát csak részben is szolgálhatta volna. Ennek erkölcsi hatása minden egyes esetben lesújtó volt. A mi tengerészetünk sohasem volt olyan quantitáé négligecské, hogy tekintélyének pusztulása nélkül elillanhatott volna az ellenség elől. Azonban eltekintve ettől, van a tengeri hadviselésnek két olyan lényeges elve, amely a legkisebb flottára nézve is lehetetlenné teszi, hogy — főleg a kis Adrián — kitérjen a döntés elől. Az egyik elv az, hogy valamely hajóraj csak akkor ura a tengernek, ha már ártalmatlanná tette az ellenség flottáját. Az ellenséges hajóraj parancsnokának már csak azért is fel kellene keresnie, harcra kellene kényszerítenie és meg kellene semmisítenie a hajórajunkat, bujjon az bárhova és legyen az bármilyen kicsi. Ezzel a megsemmisítéssel annál gyorsabban fog elkészülni, minél kisebb a mi flottánk. Olcsó babért fog aratni, a mi népünk pedig, még ha tudatában volna is flottánk inferioritásának, érezni fogja a vereség deprimáló hatását. Ismétlem, első sorban a saját kicsi flottánknak nincs is módjában, hogy kitérjen a döntés, illetve a megsemmisülés elől. A hadviselés második axiomája, ugy a szárazföldön, mint a tengeren, sohasem volt ez, hogy: „Kiméld magadat, amennyire teheted!” hanem igenis: „Árts az ellenségnek, amennyire kitéléd tőled!” Ezt el lehet, ezt el kell várni a legkisebb hajórajtól is. A legkisebb haditengerészeti kötelessége, hogy minden súlyos hajója levigyen egyet az ellenség hajói közül. Ez háború szükség és hagyomány minden flottának, amely megbecsüli a maga lobogóját. Az én javaslataim csak azt célozzák, hogy jól organizált hajórajt kapjunk. A hajórajnak oly erősnek kell lennie, hogy háború esetén kilátásai legyenek a sikerre. Szükséges, hogy a tengerpartunk és a kereskedelmünk megtámadása rizikóval járjon a támadóra nézve, különben forma szerint kihívjuk a támadásra.

Erre vonatkozólag *Battoló* olasz tenger-nagy meglepő választ adott az *Italia Navale* mai számában.

— *Montecuccoli* nagyon tapasztalt és fölötte okos férfiú — mondta az olasz tenger-nagy — Nem tehetek föl mást, mint azt, hogy azok a nyilatkozatok, a melyeket az illető magyar hírlapíró *Montecuccoli* parancsnok ajkára adott az osztrák-magyar flottaegyesület igazi céljairól, vagy el vannak fordítva, vagy hamisítások, mert a kérdéses nyilatkozatok

homlokegyenest ellentétben állanak Aehrenthal gróf és San Giuliano márkai ismeretes álláspontjával, a mely számot vetett az osztrák-magyar monarchia és Olaszország közös érdekeivel, de hangsúlyoznom kell, hogy Montecuccoli gróf állítólagos nyilatkozata egyenesen sérti a monarchia tiszteletreméltó uralkodójának szándékait is, aki annak idején élénken sajnálta azt az aggresszív irányzatot, a mely az osztrák-magyar flotta-egyesületben felszínre került. Erős a meggyőződése, hogy Montecuccoli tengerészeti parancsnok nem mondta azt, vagy nem úgy mondta, mint a hogy a kérdéses magyar folyóirat reprodukálja.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Bohémek, opera. C) bérlet.
Pentek: Sárga liliom, szinmű. Bemutató.
Ked. A) bérlet.
Szombat: Sárga liliom, szinmű. B) bérlet.
Vasárnap: Sárga liliom, szinmű. C) bérlet.

* Kitiltott karhölgyek. Szabadkáról jelentik: A szabadkai színház kuliszái mögött az utóbbi napokban a szintársulat erkölcsi erejét és értékét igazoló tárgyalás folyt le, amelynek eredménye az lett, hogy a társulat két tagja kénytelen volt huszonnégy óra alatt megválnia a társulattól és ugyanazon időben el is távoztak Szabadkáról. A színházi szezon első heteiben, amikor már kialakult a vezetőség és az ellenőrző hatóság véleménye a társulat működési képességéről, belátták az intéző körök, hogy a kórus épen nem felel meg e követelményeknek és a direktió sietett is a hiányt pótolni. A női, valamint a férfi kórusba két-két új tagot szerződtettek. Alig múlt el néhány nap az új tagok megérkezése után, a két kardalosnőről máris furcsa hírek kezdtek a városban keringeni és a társulat tagjai is mindinkább arról győződtek meg, hogy erkölcsi reputációjuk veszélyeztetése nélkül lehetetlen e két kardalosnővel való együttműködés. A múlt hét egyik napján nagy dáridót rendezett egyik étterem néhány vendége és az orgiának is beillő mulatságban résztvett a két kardalosnő is. Ennek a mulatságnak lefolyásáról a bachanáliákra emlékeztető részleteket regélnék a szemtanúk. Az orgiáról véletlenül a társulat két elsőrangú tagja is tudomást vett és a dolgot a színházi törvényszék elé vitte, amely tegnap itékezett a két könnyűvérű kardalosnő viselt dolgai felett. Az ítélet akként szólt, hogy mindketten egy-egy havi gázsijukat veszítik el, a büntetést azonban megválthatják azzal, hogy felbontják szerződésüket és 24 óra alatt eltávoznak a városból. A kardalosnők jobbnak látták az utóbbi módot választani s már a mai nap folyamán el is utaztak Szabadkáról.

* Ügyvédjelölt mint drámaíró. Nagyváradról írják: Figyelmet érdemlő drámára készül most a nagyváradi szintársulat. A darab címe: *Magdolna*, az írója pedig *Pelle* János dr. ügyvédjelölt. Bohémiában játszik a háromfelvonásos darab, a piktorok olajfestékszágu, tarka, modelles-rózsás Bohémiájában. Az első felvonásban egy nagytehetségű festő küzdelmét látjuk a nyomorral, ambíciójával, kiesinyes gondjaival és nagy thémaival. Nagy titokban fest egy remekművet, a *Magdolnát*, még a modelljének sem engedni látni. A kész festményt a tárlatra szánja. A nyomor, egy örült pillanat, meg sok-sok minden csüggesztő dolog azonban rábíri, hogy eladja remekművét egy gazdag dilettánsnak. Ezentúl az lesz a nagy mű festője. A gazdag dilettánsal elszerződnek, hogy az a halála után végrendeletileg fölfedi a nagy titkot. Ő csak életében akarja élvezni a dicsőséget. A festő pénzhez, jóléthez jut a vásár által. A második felvonás a művészlélek vergődése. A kép feltűnik, óriási a sikere.

Mindenki róla beszél s a szerzőjéről. A festőt iszonyu módon lenyomja a siker. Egyetlen vonást sem bír tenni hónapok óta. A gazdag dilettáns lesöpri a dicsőséget, élvezi a világot, mindent, ami kijár a zseninek, csak az aranyat adja belőle a festőnek. Kétségbeesett küzdelem után a festő meg akarja semmisíteni a vásárt, de a dilettáns most már nem áll rá. Neki hir, fény kell, asszonyi csókok, hizelgés, meg mások irigykedése. — A harmadik felvonás a tárlaton játszik. A háttérben látszik a kép. Titkos rendőr őrzi. A festő sok izgalmas jelenet után meg akarja semmisíteni a képet, kikiáltja, hogy az övé. Eppen akkor csap botrányt amikor a tárlaton van egy főherceg. Azt hiszik megörült, a dilettáns győz, de vigasztalásul pénzt, halála után mindennek a fölfedését igéri. A festő csüggedten tántorog a modelljéhez. Ez a vége:

Főherceg: Mi az? Mi történt?

Allamtitkár: Ő semmi, semmi fenség. Egy fiatal piktor akart megbolondulni.

Főherceg: Azt hittem, nagyobb dolog. (Tovább megy.)

Festő: (a modelra borul:) Magdolna, A Golgothán vagyunk... (Függöny.)

* A rendőrségi koncert. Az eredetileg január 22-re kitűzött rendőrségi koncertet, melyen Francilló Kaufmann Hedvig a bécsi udvari opera koloratur primadonnája, továbbá Z. Arányi nővérek lépnek fel, január 28-ára halasztották el. A hangverseny elhalasztásának az a magyarázata, hogy a rendőrség nem akarja a publikumot a 22-én megtartandó teaszurról elvonni, melyen Herczeg Ferenc is megjelenik. Az eseményszámiba menő hangversenyre jegyek már csak mérsékelt számban kaphatók. Kezdeté este fél nyolc órakor.

* Tamás bácsi kunyhója. A város egész közönsége a rendkívüli eseményeket megillető érdeklődéssel viseltetik az *Urania* színház jelenlegi műsora iránt. A nagyszabású mozgó fénykép, mely a kinematográfia egyik legnagyobb remeke, csodálatos érzéseket vált ki a nézőből. Mintha csak ama kor gyermekei lennének, akik részesei vagy szemlélői voltak a legkegyetlenebb barbárizmusnak, a rabszolgakereskedésnek. Szívekbe markoló látvány, a szegény őszhajú négernek kálváriája, a szenvedések szakadatlan láncolata, melyek sulya alatt a legheroikusabb léleknek is meg kell roppannia. Tamás bácsi kunyhója mélységes szánalmat ébreszt a nézőben és az *Urania* színház igazgatósága ismét bebizonyította, hogy kiváló műérzékkel még a legnagyobb anyagi áldozatok árán is csak a legnívósabb műsorok élvezetében részesíti a közönséget. Csütörtökön mutatják be utoljára a nagyszerű képet, ugyancsak a londoni anarchista ostromot. 175

* Velence. Talán a föld egyetlen része sincs megáldva annyi természeti pompával, mint a lagunák városa: Velence. Ez az örökség olasz város bűbájos varázsával messze idegenből is odavonzza a természet szépségeit élvezni akaró embereket. Nekünk, magyaroknak pedig különösen kedvelt, dédelgetett pihenő helyünk. Aki egyszer ellátogat a lagunák városába, annak elmosódhatlan emlékeket hagy a lelkében a lírikus miljö, a színes, vidáman zsongó élet, mely Velencében minden időszakban fellelhető. A természet mosolygó arca ott sohasem fordul komorra s ragyogó napsütés Velencébe az emberek élete. A természet örökségeivel megáldott várost ismerteti meg nagy alapossággal Dessewffy Arisztid *Urania* darabja, mely az *Urania Magyar Tudományos Színház* bemutatója után most a vidékre kerül s legelőször az aradi Apolló színház mutatja be holnap, csütörtökön este fél kilenc órakor. Az élvezetes megkonstruált szöveget mint kétszáz csodaszép természetutáni felvételt s több s szintén természetután készült mozgófénykép illusztrálja. A képek Velence pompás látképén kívül a lagunák városának minden szépségét részleteiben is bemutatják. A darab szövegét Várnay Jenő, az aradi Nemzeti Színház művésze olvassa fel. Az Apolló-színház délutáni előadásain érdekes mozgóképek szerepelnek. Az igazgatóság holnap még műsoron tartja az angol koporsószövetség kiáltása című szenzációs képet. 177

Cifrálkodó nyomoruság.

— „Mit mond a világ?” —

Hivatalnokéknál tanácskoznak: bábla kell vinni a nagy leányt. Mert farsang van. Mert hadd örüljön szegény leány. Mert hátha akad valaki. Mert ott lesznek a tanácsosék, meg a titkárek is és mert akkor hogy képzelhető el, hogy ők ne legyenek ott.

S legfőképpen az utolsó argumentum döntő hatása alatt megkezdődnek a rendes bál előkészületek. Az apa felhajtja a pénzügynököt, otthon megjelenik a részletügynök a szövetmintákkal, azután jön a házivarrónő, robotolás az üzletekben. Ideges sürgés-forgás, álmatlan éjszakák után bál estéjén az anya és leánya vadonatúj selyemruhában, sugárzó arccal, a papa felfrissített feszülő szalonruhában kissé fanyar kedvvel hajtának el.

Más. Kardosék otthon vannak január huszonötödikén és tizenkettedikén, február tizedikén és huszadikán. Finom meritett papírra nyomtatott értesítés adja ezt tudtul. Kardosék, bár a végrehajtó gyakori vendégeik, tudják, mivel tartoznak társadalmi állásuknak, a világnak. A zsúr napján eszeveszett kavarodás van a házbán. Mindenkit mozgósítanak, férjet, cselédeket vicénét. Az urnó gyűrött pongyolában, kinzó migrénrel áll a készülő szendvieszhalmaz előtt. A gyerekeket a hátulsó udvari szobába internálták; a szobaur nappal nincs otthon. Szomoruan gubbasztanak a sötét hideg szobában a kis apróságok és szóltanul fogyasztják a silány ebédet, a melyet hevenyében készítettek számukra ...

Megint más. Egy állítólag köztisztviselőben álló család. Tartozik fűszeresnek, házmesternek, szenesnek, pucérának, az egész környéknek. A fodrásznő csak akkor fésüli ő nagyságát, ha járulékát naponta előre lefizeti. Ő nagysága azért husz darab hitelbe vett loknit tűz, hitelbe tizán-szinűre festett hajába, frizurája olyan, mint egy görög hetéré. Mert elvégre az ember nem fésülködhetik maga. Ruházatát egy előkelő cégtől szerzi be, nem a szuterréből. A délutánokon barátnőivel versenyt sopánkodik a drágaságon.

Nincs tulzás ebben a néhány, hevenyészett vázlatban és a végtelenségig lehetne offléket felsorolni a középosztály jellemzésére. Ha lelkismeretes statisztikai adatokkal mutatnók ki, hogy milyen uton és milyen áldozatok árán telnek ezek a könnyelmű léha kiadások, megdöbbentő dolgok kerülnének napfényre. Ennek a mételynek a könnyelműségnek legfőbb terjesztője a nagyozolás, az ugynevezett szegénygóg, a látszatra berendezkedett életmód, a porhintés. A régi szállóigének, a noblesse obligé-nak modern variálása, — a szegénység kötelez.

A helyett, hogy bátran és becsületesen viselnők szegénységünk terhét, adósságba keveredtünk, feláldozzuk nyugalunkat, tönkreteszük családi boldogságunkat és kölcsönösen csaljuk egymást mind a látszat, mind a világ kedvéért.

A világ! — Milyen nevetségeseen üres fogalom egy hétköznapi szürke ember számára.

A világ! Ki az a világ! Az utcára ha ki megyünk, bizonyos, hogy száz ember közül kilencven nem ismer. Ki az a világ? Törődik valaki velünk? Szolidáris valaki velünk? Vagy a velünk lépten-nyomon történő igazságtalanságok nem azt bizonyítják-e, milyen rettenetesen egyedül állunk?

Ki az a világ? Ha jómódu vagy — panamázo, ha szerényen élsz, koldus kutya vagy. Ha adakozó vagy, tüntetni akarsz, farizeusko-

dol. Ha nem, zsugori. Ha kedvez a szerencse, stréber vagy, ha nem, hülye vagy, kiröhögnek. Ha boldog családi életet élsz, látszat; ha nem, „tudtam, hogy ez lesz a vége, — higgye el, nem is csoda.” Ha pedig rászorulnál valakire, ha bajba jutsz, akkor tudod csak meg igazában, mi az a világ, ugy magadra maradsz, mint az elhagyatott, pusztaságokon a magános háttérjelző...

Négy fal, ha pusztaság, ha kopár is, de a mienk, a mi otthonunk, — ez a világ. A munka, a mely feledtet velünk gondot, sorscsapást; a legjobb barátunk, a mely nem csal meg bennünket soha, a mely szabaddá, függetlenné, büszkévé tesz, kibékít sorsunkkal, legyen az íróasztal, tü, szerszám vagy főzőkanál, — ez a világ. A. G.-né.

HIREK

— A párisi merénylet, Párisból jelentik: A miniszterelnök merénylőjének egyik golyóját az ülésterem egyik kályhája nyílásában találták meg. — A sebesült miniszteri tanácsos állapota kielégítő. — Briand miniszterelnökhöz ma ezrével érkeztek a táviratok, amelyekben szerencsés megmenekülése alkalmából üdvözölték. A francia sajtó az első ijedtség elmúltával most már humoros oldalról fogja fel az egész esetet. Minden lap csodálattal emlékezik meg Briand bámulatos lélekjelenlétéről, de a képviselők izgatottságát és ijedelmét annál inkább kigunyolják. Megírják, hogy a tegnapi hírekkel szemben a képviselőház elnöke rögtön az első lövés után úgy eltűnt, mint a kámför, anélkül, hogy az ülést felfüggesztette volna. Az egyik képviselő olyan izgatott volt, hogy a merénylő helyett az egyik rendőrt fogta meg és azt alaposan elverte.

Mirman megsebesült belügyminisztériumi osztályigazgatót orvosi vizsgálatnak vetették alá és megállapították, hogy a golyó jobb combját átfurta és bal lábát is horzsolta. Gízolme a vizsgálóbíróknak majdnem összes kérdéseire szidalmakkal válaszolt, végül azonban kijelentette, hogy abba az irányba akart lépni, amerre a kormány tagjai ültek.

— Kinevezés. Urbán Iván főispán átiratban ma arról értesítette Varjassy Lajos polgármestert, hogy Parecz Béla dr., az aradi ügyvédi kamara alelnökét, törvényhatósági bizottsági tagot tiszteletbeli városi főügyészé nevezte ki. Eme kitüntető megtisztelés alkalmából az aradi előkelő társaságból igen sokan keresték fel üdvözlésükkel Parecz drt, akinek közéleti működése iránt a város minden társadalmi rétege meleg rokonszenvvel viseltetik.

— Mennyi lakója van Szegednek? Szegedről jelentik: A népszámlálás adatai szerint a polgári lakosság száma 117,800, a katonasággal együtt pedig 123.000 lélek. A szaporodás majdnem 15 százalék. A lakosság egy percent kivételével szinmagyar.

— Képviselők afférja. Budapestről jelentik: A mai viharos ülés izalmában Sümegi Vilmos tudvalevőleg zsebkendőjét lobogtatta Daniél Gábor felé, amire Pál Alfréd munkapárti képviselő azt kiáltotta Sümegi felé:

— Ez a zsebkendő olyan piszkos, mint a gazdája.

Sümegi az ülés után nyomban provokálta Pál Alfrédet, aki Almássy Lászlót és ifj. Erdély Sándort nevezte meg segédeül. Éjjel jelentik Budapestről: A két fél megbízottai ma délután tanácskozássra gyűltek össze. Megállapodás eddig nem jött létre közöttük. Valószínű, hogy az ügyet fegyveresen fogják elintézni.

— Az Aradi Közlöny képes naptárának első csomagját a mai napon kezdték szétfordítani a helybeli előfizetők között. Néhány napon belül megkapja minden olyan régi előfizető, aki nincs hátralékban, az ujak közül pedig mindazok, akik legalább három hónapra előre kifizetik a lapot. Amidőn most utnak eresztjük az Aradi Közlöny Képes Naptárát, (amely már több mint tíz éve gazdag, megbízható címtárával szinte nélkülözhetlen segédeszköze a hivataloknak és hasznos útmutatója a családoknak), nem mulaszthatjuk el, hogy köszönetet mondjunk a mi nagy előfizető gardánknak, mert olyan elnéző türelemmel voltak a késedelemmel szemben. A késés legfőbb oka, a technikai akadályon kívül az volt, hogy a közigazgatási hivatalokban történt nagymérvű változások az esztendő utolsó napjaira estek; ezeket pedig okvetlen föl kellett venni a naptár címtári részébe; mert különben csonka, hiányos maradt volna. Amikor most az olvasó elé bocsátjuk a testes kötetet, arra kérjük előfizetőinket: fogadják azzal a barátsággal, amilyen szeretettel mi küldjük.

— Egyházi kinevezés. Csernoch János megyés püspök kinevezte Sorbán Kornél dr. borosjenői plébánost az aradhegyaljai kerület rendes esperesévé. Ünnepies beiktatását Kramp József dr. eleki főesperes végezte. Az ujonnan kinevezett esperes fia néhai Sorbán István aradi ügyvédnek és testvéröccse Sorbán János volt aradi főispáni — jelenleg miniszteri titkárnak.

— Az aradi munkáspénztár vizsgálata. Megírtuk nemrégiben, hogy az aradi munkásbiztosító pénztár főorvosi állásának betöltésénél az igazgatóság tagjai között oly nagyarányú konfliktus támadt, amely az eredményes tanácskozást teljesen lehetetlenné teszi. Említést tettünk arról is, hogy a munkaadóigazgatók erről a tarthatatlan állapotról jelentést tettek az állami munkásbiztosító hivatalnak s arra kérték azt, hogy egy tisztviselőt küldjön le a helyzet tisztázása végett. A hivatal mai leiratával felszólította a pénztár igazgatóságát, hogy irásos jelentést tegyen a pénztárban uralkodó viszálkodásról s a Hivatal ennek beérkezése után fog határozni a kiküldés dolgában.

— Ujarad népszámlálásának eredménye. Ujarad lakossága a most befejeződött népszámlálás adatai szerint 6055, míg az 1900 évi népszámláláskor 6215 lélekszám tünt ki. Ezt az eredményt bár felületes áttekintés után állapították meg, meiyet a felülvizsgálás legfeljebb 10—20 számmal fog változtatni. Az eredmény kétségtelenül szomorú, mert az elmúlt 10 évben 160 lélekszámmal apadt a lakosság száma. Ez eredményt az előző években történt nagymérvű, Amerikába való kivándorlás okozta.

— A város jégviszáltsága. Megírtuk, hogy a vágóhídi jégtartályba szükséges ötven vaggon beszerzése céljából a tanács többfelé folytat tárgyalásokat. Az igaz, hogy van városi jéggyár, melyben igen nagy összegeket ölt a törvényhatóság, de a gyár a tanács kérdésére azt felelte, hogy 50 napra van szüksége, míg megtölti a jégvermet és nem tanácsos ilyen hosszú ideig azt nyitva hagyni, mert a jég időközben elolvad. A jéggyár a jég métermázsáját 1 kor. 50 fillérért tudná előállítani, míg a természetes jég, melyet ma rendelt meg a tanács 1 kor. 78 fillérbe kerül Arad állomásra szállítva és a behordása is költséggel jár. Körülbelül tízezer koronát kell kiadnia a városnak jégért, noha van jéggyára és amikor éppen most készül arra a tanács, hogy a természetes jég használatát szabályrendeletileg eltiltsa és amikor a főváros már bebizonyította, hogy a városi jéggyárak üzeme csak akkor fizetődik ki, ha a város a saját szükségletét is azzal fedezteti. A tanács ma Borsos János, csikmegyei vállalkozóval kötött szerződést a jégszállításra, 178 koronát fizet vagononként az aradi állomásra szállítva. Kikötötte, hogy a szállítás bármely pillanatban sztoornirozható.

— A gróf mostohaleánya. Bécsből jelentik Gróf Orsich György daruvári nagybirtokost beperelte mostohaleánya, Fautz Mária, somogy-szili jószágigazgató felesége, az anyai örökségért. A pör előzményei és részletei nem mindennapi érdekességük. Gróf Orsich 1890-ben vette feleségül Ábel Katalint, a bécsi Opera balett-táncosnőjét. A gróf akkor szegény ember volt, felesége azonban majdnem fél millió korona vagyont hozott a házhoz. Gyermekeik nem voltak, csak az asszonynak volt egy leánya, a kit mostohaapja férjhez adott Fautz somogy-szili jószágigazgatóhoz. Néhány évvel ezelőtt meghalt a grófné és végrendeletében vagyona jó részét leányának hagyta. Mikor Fautzné jelentkezett az örökségért, a gróf kijelentette, hogy még a házasság alatt elköltötték az asszony minden pénzét, de ha majd szerez pénzt, kielégíti mostohaleányát.

A gróf nemsokára gazdagon megnősült. Feleségül vette Tüköry Lajos daruvári földbirtokos özvegyét és nemsokára visszavásárolta őseinek magyarországi birtokait. Fautzné ekkor pört indított mostohaapja ellen anyai örökségéért. Orsich arra kérte a leányt, hogy ne folytassa ellene a pört, mert azt ő Horvátországban ugyis hosszú évekig elhuzhatja; majd ő lassankint kielégíti a leányt. Fautzné, aki még mindig osztrák állampolgár, most arra törekedett, hogy Ausztriában indíthasson pört mostohaapja ellen. Ügyvédje útján megtudta, hogy Orsich gróf egy bécsi tartózkodása alkalmával szállodájában hagyta csizmáját, hálóingét és felöltőjét. Fautz ügyvédje azonnal biztosítást végrehajtást kért ezekre, hogy így jogcímet szerezzen a gróf ellen. Tegnap foglalkozott ezzel a pörrel a bécsi bíróság. A gróf illetékességi kifogást emelt a bécsi bíróság ellen, mert a felperes Fautzné somogy-szili lakos, ő pedig Magyarországon lakik. Fautzné ügyvédje ezzel szemben azt hozta fel, hogy Fautzné még mindig osztrák állampolgár, tehát kérheti az osztrák bíróság illetékességét. A tárgyalást a szükséges iratok beszerzése végett elhalasztották.

— Halálozás. Ujra kidőlt az élők sorából egy köztisztviselő polgártársunk: Büchler Ignátz szobafestő, aki hosszú betegség után 76 éves korában jobblétre szenderült.

— Egy fiatal asszony kátváriája. A napokban az aradi szegényházból Lukucza Erzsébet 21 esztendőös varrólánnyát átszállították a megyei kórház elmebajos pavillonjába. Lukucza Erzsébetet a szegényházba mint gyengeelméjűt vették fel, néhány nappal ezelőtt azonban olyan súlyos elmebajba esett, hogy szakszertű gyógykezelés céljából át kellett szállítani a tébolydába. Az elmebajos asszonyt egy fiatal ember könnyelműsége juttatta erre a szerencsétlen sorsra. Lukucza Erzsébet egy évvel ezelőtt megismerkedett Kovács Árpád péksegéddel. A fiatalember megkérte a leány kezét, mert tudta, hogy a leánynak pár ezer koronája van. Lukucza Erzsébet hajlandó volt a házasságra és hamarosan meg is tartották az esküvőt. Kovács az esküvő előtt azzal áltatta a leányt, hogy Szabadkán lakó bátyjának péküzlete van és ha megesküsznek, a leány tőkéjével belépnek társul az üzletbe. Ez azonban mint utóbb kiderült mese volt, amit a fiatalember csak azért eszelt ki, hogy a leány pénzét elcsalhassa. Az esküvő után elutaztak Szabadkára és ott a Bárány szállóban vettek lakást. Másnap korán reggel a férfi elment hazulról azzal, hogy a bátyját fogja felkeresni. Magával vitte a Lukucza Erzsébet hozományát is; csak egy koronát hagyott az asszonynál, akinek lelkére kötötte, hogy otthon várja meg. Lukucza Erzsébet egész napon keresztül várt, de mikor a férje estére se jött meg, az izgalmak annyira meggyötörték, hogy kitért rajta az elmebaj. A dühöngő örültet akkor rendőri fedezettel szállították Aradra anyja lakására. Később mint gyengeelméjűt a szegényházban

helyezték el. Itt aztán a minap kitört rajta a súlyosabb elmebaj s bevitték a kórházba.

— **A kőrösbányai csoda.** Brádról írják: A kőrösbányai *mágneses leánynak* a hírért országsherte nagy érdeklődéssel fogadták. Számoosan jártak az utóbbi napokban Kőrösbányán, hogy személyesen győződjenek meg a kis Trina csodálatos vonzóerejéről, a melyeket a tárgyakra gyakorol s még több levélbeli tudakozódás érkezett. A kisleány azonban egy hét óta el van vonva a kíváncsi érdeklődés elől: a ferenczrendi kolostor lakója s ez idő óta *semmi különös magaviseletet nem tanusít.* Péter Bonifác kolostorfőnök ugyanis a leány apja beleegyezésével szolgálatba fogadta a kis Trinát (Katalint), hogy teljes világosságot derítsen erre a rejtelenre. A kolostorfőnök állandó felügyelet alatt tartja a leányt, utára nem bocsátja s nem engedi egyáltalában, hogy lelkét a kíváncsiak ostroma fölizzgassa. Tegnap orvos vizsgálta meg a leányt, aki Trinát teljesen ép testűnek és egészségesnek találta. A leány az orvos kérdésére nyugodtan válaszolt s azt a meglepő kijelentést tette, hogy a titokzatos dolgok vele sohasem történtek meg. A leány kijelentése korántsem tekinthető föltétlenül perdöntőnek ebben az ügyben, miután előbbeni gazdáinak, akik szintén jól bántak vele, épp az ellenkezőt vallotta s inkább föltehető, hogy az átélt izgalmak lelkének egyensúlyát is megbontották. Ez okból nagyon is helyeselhető a kolostorfőnök eljárása, amelylyel a leány lelki nyugalomát mindenképp megővni óhajtja. Ha a leány csakugyan vonzóerőt gyakorol egyes tárgyakra, szól a kolostorfőnök, úgy a jelenségek itt a kolostor falai közt is ismétlődni fognak s akkor ezt teljes bizonyossággal meg fogom tudni állapítani. Hogy mily általános érdeklődés támadt országsherte a leány iránt, bizonyítja az a töméntelen levél, a melyek nap-nap után Dóczy albiróhoz érkeznek. Spiritiszták, fényképészek, orvosok és lelkészek tudakozódnak az iránt, nem lehetne-e a leányt Budapestre fölhozni. A kis Trina pedig ez alatt megelégedett és vig arccal végzi házi munkáját a kolostorban s eszeágában sincs magát holmi kísérletezéseknek alávetni.

— **A messenger boy intézmény** fényesen bevált. A közönség fenállásának első pár napjában is megkedvelte a világvárosi vállalatot. A pompás ruhájú fúrge boyok egész nap végzik a közönség legkülönbözőbb megbízásait és már az első napokban is fényes példáját szolgáltatták annak, hogy mennyire üdvös és hézagot pótló intézmény egy emelkedő kulturájú városban a messenger boy intézmény. A város legtávolabb eső pontjára súlyos betegnek pár perc alatt szállított a gyors és lelkiismeretes boy orvosságot, katasztrófát hárítva el gyorsaságával. Szerdán az éjjeli órában egy beteghez orvost vitt a boy, emellett alig van olyan természetű megbízás, melyben sikerrel ne vizsgáltak volna az aradi messengerek. Színházjegyeket is beszerez a Messenger-boy vállalat. Most mikor egymást érik a színházi premiérek, nagyon üdvös dolog a színházjegyeket a boyokkal beszereztetni. A boyok a jegyeket minden ráfizetés nélkül, csupán a küldőnek megfizetése ellenében mindenkinek házhoz szállítják. Színházjegyeket legalkalmasabb a 816. számú telefonon megrendelni. A boyok minden nap reggel 7-től este 10 óráig vannak szolgálatban. — Itt említjük meg, hogy a tanács mai ülésén elismeréssel nyilatkozott az új vállalatról.

— **Segély-pályázat.** Pollák Sándor ur által anyja, néhai özv. Pollák Józsefné emlékére, az Aradi Kereskedők Körénél tett alapítvány jövedelméből 65 korona fog egy szanatóriumot, vagy gyógyhelyet leendő tartózkodásra utalt aradi kereskedelmi alkalmazott részére segélyként kiadni. A segélyért január 23-án délig jelentkezhetni az Aradi Kereskedők Köre titkári hivatalában.

— **A keszthelyi gyilkosság áldozata.** Keszthelyt és környékét ma is a legnagyobb izgalmában tartja a tegnapi gyilkosság. A megölt közjegyzőről a legnagyobb szájalom hangján beszélnek. Mindenki mondja, hogy Lénárd korrekt, kitűnő ember volt. Ő volt Keszthelyen az, akit a város első emberének hívnak. A gróf, Fesztetich Tasziló, a Hamilton hercegnő férje volt a város ura, Lénárd Ernő dr. a város első embere. Igen komoly, tudós embernek ismerte mindenki. Jogász ember léteére perfekt volt a természettudományokban, külön laboratóriumot rendezett be a lakásán (fivére a Nobel-díjjal kitüntetett Lénárd dr. marburgi egyetemi tanár), szavának és csak az ő szavának volt súlya a városban. A gróf szerette őt, becsülte, többször kérte, legyen a hitbizomány ügyésze, de ő azt nem fogadta el, amire Fesztetich a múlt ősszel a közjegyző fiát, Lénárd János dr. ügyvédet nevezte ki jogtanácsosnak. Az öreg ur ritka ember volt. Habár a város, a megye leghatalmasabb ura vele barátkozott és ez — magyar vidéki városban óriási dolog — sem széditette őt meg. Liberális, önérzotes polgár volt és például a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával megtette azt, hogy bár barátja a kegyelmes gróf kérte arra, még sem szavazott a város néppárti képviselőjelöltjére, Rakovszky Bélára.

— **Kábultság és fejfájás, szédülés és fülzúgás** olyan jelenségek, melyeket rendszeren emésztési zavarok idéznek elő. Egy fél borospoháryi természetes **Ferencz József-keserűvíz** fájdalom nélkül eltávolítja a gyomorrontás okait és ezáltal a vértőlítások biztos megszűnését idézi elő. „A Ferencz József-keserűvíz”, írja v. Buhl német orvostanár, „gyorsan hat és általános dicsérik kellemes íze miatt.” Kapható ásványvíz kereskedésekben és gyógyszerárakban. 24—VIII.

— **Elfogták a posta-betörőt.** Szenzéción fogása van ma a nagyszabeni határrendőrségnek. Még 1910. februárban Gyulafehérvárott Kressányi Kálmán budapesti detektív főnök — egy bizalmas értesítés alapján — éjjel tizenkét órakor munka közben lepott meg egy betörőbandát, amely a gyulafehérvári postaépületben, az aznap odaérkezett egy millió koronás pénzküldeményt akarta elrabolni. Revolveres harc után a budapesti detektívek három rablót elfogtak, de a vezérük, Struhár István, a háztetőkön átmászva és a zajló Maroson átúszva, golyózápor között elmenekült. Azóta Struhárt folyton keresték. Most Mandits Dezső a nagyszabeni határrendőrség több nyomozásáról ismert híres kapitánya, Struhárt Fried Mihály nemzetközi utazó-zsebtolvaj társaságában a kiskaposi állomáson elfogta.

— **A londoni rablók halottvizsgálata.** Londonból jelentik: A Sidney-uti ostrom két halottját ma vizsgálták meg a halottkének. Megállapították, hogy az egyiket egy katona golyója találta halálosan, míg a másik a füstben megfulladt.

— **Kutha fullt.** Etienne Péter mereyfalvai földműves 16-án este még el akarta látni a jószágát és az utjában a kut mellett kellett elhaladnia. A kutat most ásták és állvány helyett deszkával volt befödve. A sötétben ugylátszik eltévesztette az utat és beleesett a kutha. Csak regge találták meg a szerencsétlenül járt földművest a kuthában; a vízben a feje kint volt.

— **Csodálatos megmenekülés.** Szegedről jelentik: *Komocsin Imre* építési vállalkozó *Julis* nevű leánya napok óta foglalkozott az öngyilkosság gondolatával. A leány ma délben eltávozott hazulról, kiment a szeged-rókusai állomásra s a Szabadkáról érkező vonat elé feküdt. A mozdony seprőkészüléke a leányt a sínek közé toltta úgy, hogy sértetlen maradt, bár a vonatot csak akkorra lehetett megállítani mikor már a mozdony és három waggon elhaladt felette.

— **Megfagyott kovács.** Szepcsik József marosborsai kovácsmester ki egyébként nagyon szerette a pálinkát, tegnap délután is nagyobb mennyiséget ivott, a mitől holt részeg lett, műhelyében összeesett. Ma reggel megfagyva találtak.

— **Leltár előtt, mélyen leszállított árban** lesznek eladva *női selyem és bőrtáskák*, utazókészletek, bőrdöngök, pénz és szivartárcák, manicűr és fésűgarnitúrák, lánczövek és más díszmű, pipere és illatszerek. Hegedüs Gyula kefe, pipere-é illatszerekkereskedésében, Arad, Andársy-tér 15. 228

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére,** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 201

Színházi pletykák.

(Fővárosi levél.)

(*Repülj Hajóm . . .*) A Magyar Színház-ban mutatták be *Hajó Sándornak a Fiúk és leányok* című új darabját. Igazi irodalmi premiér volt, irodalmi darab születése és a közönség, amely lelkesedve tapsolta Hajó Sándort minden felvonás után, egy izigvorig íróember munkáját látta. Nem talentumavatás volt a premiér, mert hiszen Hajó Sándor már egy nagy sikert aratott a *Nagyar-Színház-ban a Holnap* című darabjával, de pompás fejlődését és kibontakozását igazában ez a premiér mutatta.

A bemutatón mindenki örült Hajó sikerének. Egy nagyon finom irodalmi vice járta be egyébként a színházat, egy ötletes megjejezés, amelylyel egy kritikus buzdította a szerzőt a premiér előtt. Ennek az ötletnek a megértéséhez ismerni kell egy kicsit Ady Endre poézisét, azt, hogy egyik híres versének a címe „Repülj hajóm...!” és hogy Ady Endre nagyon szereti a nagybetűket.

Hajó Sándor vágatva sietett a bemutatóra. Hideg is volt, idegeskedett is egy kicsit és szinte futott a színházhoz. A színház előtt egy kritikus mellett vágatott el észrevétel nélkül, de mikor már majdnem a foyerban volt, a kritikus észrevette és harsányan kiáltott utána:

— *Repülj Hajóm, rajtad a Holnap hőse!*

(*A cím.*) Pénteken lesz a bemutatója a Nemzeti Színházban *Szomorj Dezső* új darabjának, *A rajongó Bolzay-leány* iránt rendkívüli az érdeklődés, smi természetes is, mert végre is jelentős esemény az, ha új darabja van Szomorj Dezsőnek. A *Nemzeti Színház* hosszú idő óta készül már a darabra és a beavatottak úgy tudják, hogy a színház ensemble-ja nagyszerű előadást fog produkálni.

A Szomorj-darabnak egyébiránt eredetileg nem A rajongó Bolzay-leány volt a címe. A szerző

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás.

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyuvíz.

3 Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Fajliszta *riparia portalis* alanyon oltott, elsőrendű, dus gyökérzetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

sima valamint *riparia portalis* szőlőveszőket ajánl gyökeres és elsőrendű minőségben

HÁMORI-GAZDASÁG szőlőoltvány-telepe, ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál: 4251

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.

Telefon 229.

88—1911. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke f. évi január hó 28-án, d. e. órákor a fájármás hidak lebontási munkájának biztosítására árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő 300 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet s az

ajánlatban a bontási mód részletesen leírandó.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó nyugta mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők a városháza 104. sz. szobájában.

Arad szab. kir. város gazdasági sz. kének 1911. évi január hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék

Nélkülözhetetlen háziszser

„Doré” sósborszesz.

A Doré sósborszesz az összes használatban levő sósborszeszek közül a legjobb hatásának bizonyult.

A Doré sósborszesz kitűnő eredménnyel használható mint bedörzsölőszer, mindazon esetekben, midőn a bedörzsölést szükségesnek tartják, vagy ott, hol az orvos a bedörzsölést előírja. Különösen mindenféle reumatikus fájdalmaknál, fejfájás, lábfájás, oldalszurás, hátfájás és eszesos fájdalmaknál. 421

Belsőleg: 20-40 cseppet cukorra csepeentve kitűnő fájdalomcsillapító és gyomorerosító szer. —

Ára egy eredeti üvegnek utasítással együtt

44 fillér.

Főraktár: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában, továbbá: Ring Lajos gyógyszerárában és Vojtek és Welcz droguerájában kapható.

Vigyázat a DORÉ névre.

FÖLDES KELEMEN

orvosi laboratórium Arad.

Végez:

Vizelet, köpet, bősár, vér, gyomornedv vérvizsgálatokat.

Wassermann-féle Lues reakciót.

Malaria plasmodiumok kimutatását.

Vidal Ficker (Tiphus, Paratiphus) Punctios (umbilicis, pleuralis abdominalis) folyadékok vegyi bakteriologikus és cytologikus vizsgálatait.

Toroklepedék, orrvadékok, diphteria, szem és fül váladék bacterologicus vizsgálata. Spirocheta palida kimutatása Sperma vizsgálata (azoosperma.)

Kórszöveti vizsgálatok, stb.

A vérvizsgálatokhoz szükséges vérvételre használandó steril kémcsövek az orvos uraknak rendelkezésére állanak.

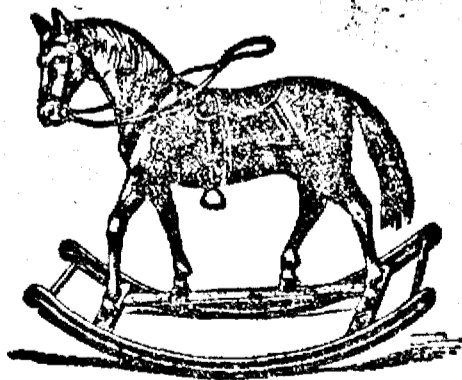
A vizsgálatok díjait a legméltányosabban állapítottam meg.

A vizsgálatokat dr. Lukács Jenő és dr. Pongay István orvos urak végzik. 361

Játékok!!

mélyen
leszállított
árban
kaphatók

Eisele János koronás
áruházában

hol az összes játékaruk kiárusítottak. 2495

6581

Értesítés!

Értesítem Aradváros és vidéke n. é. közönségét, hogy a Furray-uton 2. szám alatt 22 év óta fennálló Beok I.-féle

cukorka, csokoládé és déli gyümölcs különlegességi

üzletét megvettem

és azt friss árukkal felszerelve, személyesen tovább vezetem. A kereskedői pályán sok éven át szerzett tapasztalataim abba a kellemes helyzetbe jutattak, hogy b. vevőim meglegedését úgy első minőségű áruim, valamint olcsó árak és figyelmes kiszolgálás által kiérdemljem, miért is szíves pártfogást kér kész szolgálattal

4121

Németh Sándor és Társa.

Nagy választék csipkékben és olcsó aranyszövetekben.

Értesítjük a t. vásárló közönséget, hogy az olcsóságáról közzismert csipkeáruházunkat továbbra is fogjuk vezetni, úgy, hogy minden héten újabb és újabb partie árak érkezenek, mert

Olcsón csak a

351

Csipke Áruházban

(Asztalos Sándor-utca 4) lehet vásárolni.

A következő kizárólag

PARTI ÁRUK

kerülnek eladásra:

Női ing R. schiffonból 75 kr.-tól feljebb	Férfi ing R. R. schiffon 99 krtól feljebb
Női nadrág " 74 "	Téli ing " 35 "
Glott alj I. dupla 125 "	Gallér csak 7 "
Lüszter alj I. dupla 125 "	Kézidő párja 8-16 "
Selyem alj I. dupla 375 "	Harisnya 3 pár 50, 90 és 100 "
Mildervédő batizt 52 "	Selyem gallérvédő 68 "
Batizt alj 125 "	Klasszékeztű párja 59 "
Taft selyem I. métere 68 "	Selyem sál 38 "
Csíkos selyem I. métere 82 "	Kézimunka kongré kezdés 125 "
Gyermekruhák 75 "	Csipke, méterje 1 "
Zsebkendő tuatja 58 "	Csipke szövet 25 "

Kérjük a vásárló közönséget árunk olcsóságáról meggyőződni, mivel hogy most ismét igen nagy mennyiségű újabb árak érkeztek. Tisztelettel

GEIGER GYULA FIAI

Délmagyarország legnagyobb csipkeáruházának fiókja.

Férfi ruhaszövet gyanjából frt 120-tól kezdve. Blous 1.25 krajcár.

Szinészek és énekesek

kiváló eredménnyel használják

a Rozsnyay-féle

Eucalyptus Menthol-Drageé-t!

A szájpádlás és torok szárazságát megakadályozza.

Egy doboz ára: 1 korona 50 fillér.

Alpesi gyomorsepp

Alpesi gyógynövényekből készült erősítő-szer, mely az emésztést elősegíti és az étvágyat fokozza. 1 nagy üveg 1 kor. 40 fill.

Gyomorégés, felbőfőzés ellen igen kiváló jó hatása

Dr. Rozsnyay étpora.

411

Egy doboz 70 fillér.

Kitűnő zamatu rumot készíthet házilag a

Rozsnyay-féle rum essenciával

Egy liter készítéséhez elegendő adag ára 30 fill.

Kapható:

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárban, Arad, Szabadság-tér.

Uj minta- és gazdasági gép asztalos műhely!

Van szerencsém az érdekelteket értesíteni, hogy Aradon, Mikos Kelemen utca 45. 47. számú házban minta és gazdasági gép műhelyt nyitottam. — Elvállalok a legszakosított kiwi elben minden e szakmába vágó munkákat leggyorsabban és legolcsóbb árak mellett. — Szíves pártfogást kér

4468

kiváló tisztelettel

Kronberger István

műasztalos.

Ügyes tanuló fölvetetik.

Alkalmi vételök és eladások

Ékszer-tárgyakban

Arany és ezüstművekben, Arad legújabb órák és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Moltzar János-utca, Mészáros-palota

Zálogcédulák

Arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételre vagy más tárgyakra átcsereztetésre

TELEFON 429. TELEFON 488.

Gőzművelés

Nagyobb területek szántását kétgéprendszerű 20 négyzet méteres löerejű új gőzekével, épügy mélyrigolozásokat szőlő, spárga stb. telepítésekhez előhántás gőzrigolékével igen kedvező feltételek mellett elvállal **Ortutay Gyula** bélamajori gazdasága Mezőkovácsháza (Csanád-m.)

Uj üzlet.

„Körösvölgy pálinka raktár”

cím alatt új üzlet nyílt az Andrassy-tér 5. sz. a. (Almay-palota), ahol valódi szilvórium, törköly, rum, cognac és likörök, valamint Almay-féle fajborok palackokban árusítatnak.

Nagyérdemű közönségnek szíves támogatását kéri

Schwarcz Pál,

üzletvezető.

324

Van szerencsém a nagyérd. közönség tudomására hozni, hogy **asztalos üzletemet**

Kápolna-utca 8. szám alá saját házamba áthelyeztem és minden tekintetben a modern követelményeknek megfelelően berendeztem. Mint eddig, úgy ezután is törekvésem lesz izléses kivitel, szolid munka és olcsó árak által a nagyérd. közönség bizalmát kiérdemelni.

3951

Elvállalok modern lak és boltberendezéseket, portale és épületmunkát.

Kész butor eladás.

A nagyérd. közönség becses pártfogását kérve, teljes tisztelettel

Molnár Antal,

épület és műbutorasztalos.

AKI

zamatot, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 30 fillérért egy üveg 381

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél

Gépészkovács kerestetik

április elsejére a ki egy Mayer-féle 16-os benzina motort jól tud kezelni. Évi fizetés a következő, 19 hektó buza, 40 kiló szalonna, 40 kiló só, 2 hold a 1100 □-öl bevetett tengeri föld, 200 korona készpénz, egy tehén tartás, egy hízó és egy sertés tartás, 200 □ öl veteményes keleti föld, lakás és tűz lő fa. Ebből a fizetésből köteles egész éven át egy inast tartani.

Ajánlatok

Kera János

bérlő urhoz Borosjenő, pusztá kis Tamánd küldendők.

Meghívó.

A „Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság“ XXVII. évi rendes közgyűlése

folyó évi február hó 5-én délelőtt 10 órakor fog az intézet helyiségében megtartani, melyre a t. részvényes urakat tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
 2. Az igazgatóság jelentése.
 3. A felügyelő bizottság jelentése.
 4. Az évi zárszámla és mérleg előterjesztése és a felmentvény megadása.
 5. A tiszta nyereség hova fordításáról szóló igazgatósági javaslat feletti határozat.
 6. Az alapszabályok 144. §-a c) pontjának módosítása
 7. Társulati elnök, társulati alelnök, igazgatóság, felügyelőbizottság és társulati ügyész, három évre leendő megválasztása.
 8. Netáni indítványok az alapszabályok 38. §-a értelmében.
- Kisjenő, 1911. január hó 16-án.

Dr. Hubay Pál, s. k.
társulati alelnök.

Megjegyeztetik, hogy a részvényesek jogukat vagy személyesen, vagy törvényes képviselők és meghatalmazott részvényesek által gyakorolhatják; továbbá, hogy a közgyűlésen az alapszabályok 45. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvényei a közgyűlést megelőzőleg 20 nappal előbb a társaság részvénykönyvében nevére íratott és a közgyűlés napjának délelőtti 9 óráig le nem járó szelvényeivel együtt a társaság pénztárnokánál letéteztetett, mely a pénztárnok és a napilap által törvény adatik, mely igazoló-jegyül szolgál.

Az évi zármérleg, igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, valamint a közgyűlési meghívó az intézeti helyiségében kifüggesztetvén, az érdekeltek által bármikor is megtekinthető.

Vagyoni		Mérleg-számla.				Teher.					
		Kor.	I.	Kor.	I.	Kor.	I.	Kor.	I.		
Pénztár	...			3388	09	Alaptőke	...			240000	
Váltó	...			1341387	34	Tartaléktőke	...	240108			
Jelzálog	...			607866		Külön tartaléktőke	...	13566			
Kötvény	...			412695		Házépítési alap	...	1.000		263674	
Folyószámla	...			30769		Messzer Lipót alapítvány	...			2200	
Vegyések	...			64		Betét	...			1303371	38
						Viszleszámítások	...			519109	
						Hátralékos tőkekamatadó	...			2697	56
						Különböző hitelezők	...			436	29
						Átmeneti kamatok	...			38065	76
						Tiszta nyereség	...			57123	44
				2426668	43					2426668	43

Kisjenő, 1910. december hó 31. én.

Vály s. k.
ig. alelnök.

Messzer Lipót s. k.
ig. elnök.

A könyvelésért
Toldy Lajos s. k.

Csukay s. k.
ig. tanácsos.

Braun s. k.
ig. tanácsos.

Ezen mérlegszámlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt mindenben helyesnek és rendben levőnek találtuk.

Kisjenő, 1911. jan. hó 16. án

Dr. Glück Géza s. k.
fel. biz. tag.

Dávid József s. k.
fel. biz. elnök.

Dr. Patkós Gábor s. k.
fel. biz. tag.

Mann Vilmos s. k.
fel. biz. tag.

A felügyelő-bizottság jelentése:

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk tisztelettel jelenteni, hogy a kereskedelmi törvényben és alapszabályokban körülírt jogunk és kötelességünknek fogva a Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság üzletmenetét a lefolyt 1910. évben állandóan éber figyelemmel kísértük és ellenőriztük, úgy továbbá az intézet pénztárát és értékeit, valamint az intézeti könyveket behatóan megvizsgáltuk és az ügykezelést és vezetést kifogástalan rendben találtuk.

Tüzetesen megvizsgáltuk az igazgatóság által elének terjesztett 1910. évi zárszámadást, a mérleg, valamint veszteség és nyereségszámlát és azokat az

üzleti fő- és segédkönyvekkel és az év végén megjelentett vagyonleltározással teljesen meggyőzőknek, a kereskedelmi törvény és alapszabályok határozmányainak teljesen megfelelőnek és minden tekintetben rendben találtuk.

Magunkévá tesszük az igazgatóságnak az 1910. évi 57123 korona 44 fillér nyereség hova fordítása iránt tett javaslatát s kérjük a t. Közgyűlést, hogy az 1910. évi üzleti zárszámadást és mérleget jóváhagyja és a felmentvényt úgy az igazgatóság, valamint a tisztelettel alulírott felügyelő-bizottság részére megadni méltóztassék.

Kisjenő, 1911. január hó 16. án.

Dávid József s. k. **Dr. Glück Géza s. k.**
felügy. biz. elnök, felügy. biz. tag.

Dr. Patkós Gábor s. k. **Mann Vilmos s. k.**
felügy. biz. tag, felügy. biz. tag.

2.101-9 0.

HIRDETMÉNY.

Az országos gazdasági munkás és c. elősegély pénztár igazgatóságának 25. 910. sz. megkeresésére közhírré tesszük, hogy az 1907. XIX. t. cz. 3. §-a a géptulajdonosokat kártérítési felelősség mellett kötelezi, hogy az összes gazdasági gépeik mellett alkalmazott összes munkásokat, ideértve a gépészt is, pénztárunknál baleset ellen biztosítsák. Ez a felelősség még abban az esetben is a géptulajdonost terheli, ha akár valamilyen gépmunkást, akár azoknak csak egy részét is nem a géptulajdonos, hanem a csépelgető gazda állítja a géphez.

2. A gépmunkásokat vagy úgy lehet biztosítani, hogy a rendkívüli tagok sorába nevszerint beiratják, vagy úgy, hogy a munkások neveit meg nem jelölik s általában biztosítják azokat, a kik az illető gépmunkát végzik.

Az a gépmunkás, a ki a rendkívüli tagok sorában van biztosítva, akkor is segélyre jogosult, ha a gépmunkát abban hagyja és másuttal éri baleset. De abban az esetben azt az új munkást, a ki őt a gépmunkában felváltja, újból kell biztosítani, mert itt mindig a személy van biztosítva.

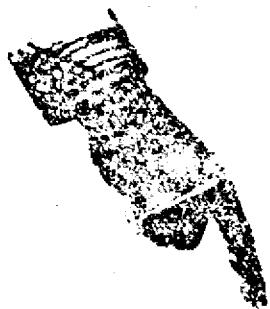
3. Az a gépmunkás ellenben, a ki általában van biztosítva, akkor, ha nem a biztosított gépmunkánál éri baleset, segélyt nem kap, de viszont azt az új munkást a ki őt a gépmunkánál felváltja, nem kell újból biztosítani, mert itt mindig a foglalkozás van biztosítva.

A gépmunkások biztosítását nem lehet úgy eszközölni, hogy azoknak csak egy része, például csak a kevedogatók biztosítottak nevék megjelölése nélkül, más része pedig nevék megjelölésével a rendkívüli tagok sorában, hanem vagy az illető gép mellett dolgozó összes munkásokat, ideértve a gépészt is, együttvéve általában biztosítja, vagy pedig mindannyukat külön-külön nevék megjelölésével a rendkívüli tagok sorába.

4. Azok a géptulajdonosok, a kik a gépmunkások kötelező biztosítását azok neveinek megjelölése nélkül óhajtják eszközölni, erre vonatkozó és Dr. Engel István városi I. aljegyző tb. főjegyző mint hatósági megbízottal ingyen kapható nyomtatvány mintán nyilatkozataikat s egyidejűleg a megfelelő biztosítási díjat az országos gazdasági munkás és cseled segélypénztár igazgatóságához (Budapest) lehetőleg előbb terjesszék fel, mert a ki korábban eszközölte a biztosítást, több díjat úgy sem fizet, ellenben a mellett, hogy a biztosításra vonatkozó jogát tovább élvezzi, kétségtelenül előnyös reá nézve, ha a gépmunka tényleges megkezdése idején nem kell sietnie a biztosítással, mert annak gondját már idejekorán elvetette.

5. Minden gazdasági gépbereendezést (cséplő, ép, szecskavágógép, fűrészelő, daráló, gép stb.) külön-külön rova ába a nyilatkozatnak kell bevezetni és külön-külön kell a biztosítási díjak megfelelő teljes összegét megfizetni, még az esetben is, ha a különböző gazdasági gépek mozgasba hozatalára ugyanazon mozgató erő szolgál, mert nem az erőt szolgáltató gép képezi a biztosítás tárgyát, hanem a munkát végző gazdasági gép. Egy gazdasági gépbereendezést az illető (munkát végző) gép, a mozgatásra szolgáló (az erőt szolgáltató) mozgatóval együtt képez.

A városi tanács.

EREDETI POPOFF-TEÁK!!

Elismert legjobb

Tea
és
Rum

beszerzési forrás

HANZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-u. 2.

Városi és megyei telefon 455. sz.

VALÓDI ANGOL RUMOK!!

PRO HIRDETÉSEK.

Használt kerékpárt

és gramofont megvételre keresek.
Weber, bizományi iroda Világos. 4572

Elsőrendű fodrásznő

ki a legkényesebb igényeknek is meg'el, alkalmi fésüléseket vállal. Inczedy Etelka, Gróf Károlyi-utca 10. 4588

Született francia hölgy

órákat adna. Mária Lujza Vincent, Illés-utca 95. 255

Aradvárosi kiszolgált rendőr

őrsvezető pénzbeszedői vagy hivatalszolgái állást keres. Ovadékkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 331

Üzlethelyiség

a Radnai-ut és Szél utca sarkán vegyeskereskedés részére kiadó. Bővebbet a Leiningen-utcai 7a. alatti üzletben. 356

Egy teljesen jó karban

levő Smoking és frakk öltöny olcsón eladó. Andrassy-tér 17. I. em. 329

Intelligens urinő

házvezetőnői állást keres helyben, esetleg pénztárnoknőnek is elmegy akár vidékre is. Cím a kiadóhivatalban. 346

Szszerszám

és nyereg, használt, de jókarban levő, megvételre kerestetik. Cím a kiadóban. 4628

Modern

4 szobás lakás teraszszal a Verbóczy-utcában a Gazdasági-palotához közel, május 1-re kiadó. Ugy-szintén egy raktár is. Telefon szám 488. 347

Kereselek

4 polgárit végzett, ügyes fiatal kisasszonyt kölcsönkönyvtáram részére, valamint nagyobb kifutó leányt is. Üzleti könyvek u. m. strazzák, főkönyvek stb. gyári raktára 100,000 kötetes kölcsönkönyvtár 80,000 kötetes zeneműkölcsonző-intézet. Kerpel Izsó könyv és papirkereskedése Aradon, Andrassy-tér. Telefon 385. sz. 4071

Ügyes leány

ki a gyors és gépirásban jártas, állandó alkalmazást nyerhet irodában. Ajánlatokat „ügyes leány” jellegével a kiadóhivatal közvetíti.

Bejáróné

könnyű házimunkára felvétetik. Arad. Kölcsey-utca 9a.

Eladó ház és üres telik

Kossuth-utca 9. Értekezhetni lehet Magyar-utca 28. sz. földszint. 143

Német nyelvű nőt keresek

znagyobb gyermekemhez, ki napon-ta délután 4-8-ig velük lenne. Batthyányi-utca 37. jobboldal. 364

27 éves nőilen fiatalember

fővárosi kereskedőcégnél 7 évig volt hivatalnok, utóbb vezető állásban, sikertelen önállósítása után ismét megfelelő állást keres vidéken. Szíves megkereséseket „Gaborabranche” jellegével kiadóhivatal továbbít. 360

Intelligens izr. családnál

egy fiatalember teljes ellátást keres. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít „Intelligens” címen. 358

Kereselek

azonnali belépésre egy idősebb és egy fiatalabb ügyes segédet, akik vas-, fűszer és rövidáruban jártasak és bírják a magyar és román nyelvet. igényüket jelölve ajánlataikat Berkovits Hermann, Brád küldjék. 359

Eladó

Knézich Károly-utca 9. sz. ház, melyben 10 szoba és mellékhelyiségek vannak, állandó biztos lakóval. Értekezhetni Rákózy utca 10. ajtó 11. 266

Két szobás lakás

mellékhelyiségekkel kerestetik február 15-ére. Szíves ajánlatok Székely Lipót, Ferdinánd-utca 1. sz. címre kéretnek. 362

Aradmegyei mezővárosban

jó forgalmu kenyérsütőde, liszt és italmérési joggal felruházott fűszerüzlet, más vállalkozás miatt átadó. Cím a kiadóban. 362

7 szobás I. emeleti

lakás

május 1-től

kiadó.

Wesselényi-utca 3. sz.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.